

212. Torstaina 18 päivänä helmikuuta 1999

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Hallituksen esitys Brasilialle suunnatun kansainvälisen rahoitusjärjestelyn toteuttamiseksi Suomen Pankkia varten myönnetyn valtion takausvaltuuden lisäämiseksi 7989

Hallituksen esitys 286/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 73/1998 vp

2) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1997
Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1997 7990

Kertomus 11, 13/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 72/1998 vp

3) Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1996 ovat antaneet aihetta 8009

Kertomus 14/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 71/1998 vp

Lähetekeskustelu

4) Lakialoite laiksi poliisilain muuttamisesta 8010

Lakialoite 191/1998 vp (Markku Pohjola / sd ym.)

5) Lakialoite laiksi arvonnäisäverolain muuttamisesta 8013

Lakialoite 192/1998 vp (Kari Kantalainen / kok)

6) Lakialoite laiksi televisioluvasta vapauttamisesta tilapäisen asumisen johdosta ”

Lakialoite 193/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

7) Lakialoite laiksi rikoslain 16 luvun 5 §:n muuttamisesta ”

Lakialoite 194/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

8) Lakialoite laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta 8014

Lakialoite 195/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta ”

Lakialoite 196/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

10) Lakialoite laiksi pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta ”

Lakialoite 197/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

11) Lakialoite laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta 8015

Lakialoite 198/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

12) Lakialoite laiksi hallintolainkäyttölain 41 §:n muuttamisesta 8015

Lakialoite 199/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

13) Lakialoite laiksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta „

Lakialoite 200/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

14) Lakialoite laiksi valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 7 §:n muuttamisesta 8016

Lakialoite 201/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

15) Lakialoite laiksi esitutkintalain 15 §:n ja pakkokeinolain 1 luvun 10 §:n ja 2 luvun 3 §:n muuttamisesta „

Lakialoite 202/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

16) Lakialoite laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta „

Lakialoite 203/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

17) Lakialoite laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta „

Lakialoite 204/1998 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

18) Lakialoite laiksi rikosvahinkojen korvaamiseksi valtion varoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta 8022

Lakialoite 205/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

19) Lakialoite laiksi holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta „

Lakialoite 206/1998 vp (Sulo Aittoniemi / kesk)

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Törnqvist.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Aho, Ala-Harja, Anttila U., Aula, Aura, Bremer, Huuhtanen, Järvilahti, Kaarilahti, Kalli, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kanerva S., Karjalainen, Karpio, Kemppainen, Kiviniemi, Korhonen M., Koski M., Krohn, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lindroos, Luhtanen, Markkula M., Mikkola, Mönkäre, Nurmi, Ojala A., Penttilä, Pietikäinen M., Prusti, Puhjo, Puisto, Rehn, Rinne, Ryhänen, Sasi, Tarkka, Tiilikainen, Tulonen, Vanhanen, Vartiainen, Vehviläinen ja Vihriälä.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Kanerva S., Puisto, Ala-Harja, Pietikäinen M., Puhjo, Kalli, Vanhanen, Luhtanen, Markkula M. ja Sasi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien perusteella edustajat Kalliomäki, Mönkäre ja Sasi sekä muun syyn perusteella edustajat U. Anttila, Aula, Huuhtanen, Järvilahti, Kaarilahti, Kalli, Kallio, Karjalainen, Karpio, Kiviniemi, M. Korhonen, M. Koski, Laakso, Luhtanen, M. Markkula, Mikkola, Nurmi, A. Ojala, Penttilä, Pesälä, M. Pietikäinen, Puhjo, Rehn, Ryhänen, Tiilikainen, Vanhanen, Vehviläinen ja Vihriälä sekä tästä ja huomisesta päivästä sairauden perusteella edustajat Lindroos ja Prusti, virkatehtävien perusteella ed. Kemppainen sekä muun syyn perusteella edustajat Aho, Bremer ja Vartiainen.

Eräiden erikoisvaliokuntien liikenneministeriölle antamat lausunnot

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valtiovarainvaliokunta, talousvaliokunta ja liikennevaliokunta ovat kukin antaneet liikenneministeriölle valtiopäiväjärjestyksen 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon ministeriöltä valtion omistamien Sonera-yhtymä

Oyj:n osakkeiden myynnistä saamansa selvityksen johdosta.

Liikenneministeriön selvitys 12 päivästä tammikuuta 1999 (MinS 1/1998 vp) ja mainitut lausunnot eli valtiovarainvaliokunnan lausunto 67/1998 vp (VaVL 67/1998 vp), talousvaliokunnan lausunto 33/1998 vp (TaVL 33/1998 vp) ja liikennevaliokunnan lausunto 37/1998 vp (LiVL 37/1998 vp) on nyt jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Edelleen ilmoitetaan, että liikennevaliokunta on antanut liikenneministeriölle valtiopäiväjärjestyksen 53 §:n 2 momentissa tarkoitettun lausunnon verovapaan myynnin ajankohtaisesta tilanteesta. Myös tämä liikennevaliokunnan lausunto 35/1998 vp (LiVL 35/1998 vp) on nyt jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys Brasilialle suunnatun kansainvälisen rahoitusjärjestelyn toteuttamiseksi Suomen Pankkia varten myönnetyn valtion takausvaltuuden lisäämiseksi

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys 286/1998 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 73/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 73.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän eduskunnan huomiota tässä yhteydessä paitsi siihen, miten tärkeätä Suomen on olla mukana kohentamassa myös Latinalaisen Amerikan talouteen liittyviä asioita, erääseen hallinnolliseen seikkaan. Tämä asiahan oli eduskunnan käsiteltävänä, mutta valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin edustajien keskinäisissä neuvotteluissa valtiovarainministeriö teki epätarkan esityksen eduskunnalle, ja tällä esityksellä sitä joudutaan paikkaamaan. Kuten huomaa, huomiota vaille ovat jääneet korot ja muut järjestelykulut. Tässä mielessä olen huolestunut siitä, että niin merkittävän ministeriön, kuin valtiovarainministeriö on, valmistelusta ja esittelystä eduskunnalle tulee tällaisia epätarkkoja esityksiä, joita joudutaan jälkikäteen paikkaamaan.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tietysti on hyvä olla kansainvälisessä toiminnassa mukana Suomenkin pieneltä osaltaan, mutta kyllä totuus on se, että nämä Latinalaisen Amerikan maat samoin kuin tietyt maat eräissä muissa maanosissa ovat ikuisesti avustettavia ja taatavia. Ne eivät koskaan pääse jaloilleen. Eli toisin sanoen sinne voidaan syyttää rahaa tai takauksia, ja takaushan on sellainen, että takaa miestä, maksa velat. Tähän asiaan ei kukaan koskaan mitään huomiota kiinnitä, mutta siitä vain nimi alle ja taataan joka puolelle, mistä pyydetään, että saadaan hieno nimi tässä yhteiskunnassa. Minä kyllä puhun tästäkin asiasta. Minä myönnän sen, että totta kai tämä on kansainvälistä toimintaa, mutta totuus on se, että nämä maat eivät pääse koskaan jaloilleen Latinalaisessa Amerikassa. Niitä saadaan taata vaikka kuinka pitkään, mutta Suomen takaus on tietysti pieni, mutta siitä huolimatta, tulipahan nyt sanottua tämä totuus tässä, ettei jää yli vaalien.

Ulkoasiainministeri Halonen: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti sanottuna: me tunnemme Brasilian talousongelman tämänhetkisen tilanteen, mutta kaiken kaikkiaan sekä Latinalainen Amerikka että Keski-Amerikka ovat parantaneet huimaavaa vauhtia talouttaan, painavastoin kuin ed. Aittoniemi sanoi. Tämä on ollut myöskin meille edullista. Suomalainen yritysmaailma on ottanut tukevan jalansijan Latinalaisessa Amerikassa, ja uskon, että kun näistä vaikeuksista päästään, kasvu sen kuin vahvistuu tätä kautta. En ollenkaan aliarvioi riskiä takauksesta, mutta väitän, että yhteistyö Latinalaisen Amerikan kanssa kannattaa.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että ministeri Halonen käytti puheenvuoron ed. Aittoniemen kotikutoisen puheenvuoron päälle, nimittäin nimenomaan sen vuoksi, että Latinalainen Amerikka on toki ihan oleellinen osa globaalista kehitystä ja tulee olemaan sitä. Ehkä Suomen rooli tässä on — Suomi on monella tavalla mukana Keski- ja Etelä-Amerikassa nyt jo — se, että tämä kehitys tapahtuisi mahdollisimman kestäväällä tavalla. Tämä koskee erityisesti Amazonaksen aluetta, yleensä Keski-Amerikan aluetta, sademetsävyöhykettä. Tässä suomalainen osaaminen on nyt jo mukana. Myös teollisuus on jo pitkään ollut läsnä nimenomaan Brasiliassa, kun nyt Brasiliasta puhuttiin.

Ed. Sa a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta totean, että — aivan niin kuin ministeri Halonenkin jo toi julkii — ei suomalaisten kannalta ole samantekevää, miten Brasiliassa talous kehittyy, vaan meillä on siellä suuria intressejä ja se heijastuu myös Suomen talouteen. Toivotaan ja yritetään vaikuttaa siihen, että Brasilia selviytyisi vaikeuksistaan.

Tässä yhteydessä päätetään siitä, nimenomaan tämän asian yhteydessä, josta tänään päätetään, että Suomen Pankki ei joudu maksu-mieheksi. Asiahän on niin, täytyy ed. Aittoniemelle myöntää, että kuka ottaa taatakseen, ottaa myös maksaakseen. Ei takaajan rooli ole ollut helppo, niin kuin tiedämme lähimenneisyydestä. Mutta tämä esitys lähtee siitä, että Suomen Pankin tulosta ei rasiteta siinä tilanteessa, jos Suomi joutuu maksumieheksi.

Ed. K i l j u n e n : Arvoisa puhemies! Tästä sikisi hieman periaatteellisempi keskustelu koskien sekä globalisaatiokehitystä että laajemminkin niitä vastuita, joita kansainvälisen finanssi-järjestelmän ja sen tasapainon osalta kullakin maalla on, kullakin osallistujalla on. Halusin sen verran täydentää ed. Saarisen puheenvuoroa, kun hän totesi, että Suomella on intressejä Brasiliankin suhteen, että Suomella on aivan suoriakin intressejä mutta myös välilliset intressit ovat mitä suurimmassa määrin tässä tärkeitä huomioida.

Integroituneessa maailmantaloudessa tilanne on sen kaltainen, että kaikki avoimet kansantaloudet ovat riippuvaisia toinen toisistaan ja vakavat talouskriisit yhdessä maassa leviävät välittömästi toisiin. Sen takia tietenkin on tarvetta aikaansaada vakaata kehitystä kaikkialla. Ongelmaksi on kuitenkin muodostunut ilmiselvästi se, että meillä hallintajärjestelmät ovat primäärisesti kansallisvaltiokeskeisiä. Haasteeksi on tullut se, kuinka ja millä aikavälillä me pystymme luomaan globaalit, ylikansalliset hallintajärjestelmät koskien myös finanssiarkkitehtuuria, niin kuin termi nykyisin kuuluu.

Tässä suhteessa nämä askeleet koskien Imf:n toimenpiteitä ovat ensimmäisiä ituja sen tyyppi-seen politiikkaan, että luomme yhteiset kansainväliset hallintamekanismit, joilla vakautetaan talouskehitystä eri puolilla maailmaa.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Haluaisin yhtyä niin ed. Saarisen kuin ed. Kiljusen esittämiin perusteisiin tässä asiassa. Itse asiassa on kysymys siitä, että maailmantaloudessa myös pienten val-

tioiden on perusteltua kantaa huolta kokonaisuudesta. Sikäli kuin esitys liittyy nimenomaan Suomen Pankin vastuisiin ja siihen, että kansainvälisiin finanssijärjestelmiin Brasilian osalta ehkä vaikeuksien kohdatessa ei koituisi mitään kohtuuttomia velvoitteita, on aivan oikein, että eduskunta käsittelee tämän juuri esitetyllä tavalla.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä minäkin kuin aiemmin edustajat Saarinen ja Kiljunen, mutta minulla on taipumusta hyväksyä vähän ed. Aittoniemen skeptisismi tässä asiassa. Nimittäin summa, josta tässä puhutaan, on aika suuri. Se on 50 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Kun siihen lisätään korkovastuut, niin kuin tässä on esitetty, se ei ole vallan vähäinen määrä. Niin kuin tällaisissa keskusteluissa yleensä on pakko sanoa, periaatteessa erinomainen asia, mutta Suomen Pankilta edellytetään erinomaisen suurta tarkkaavaisuutta, jotta ne dollarit kulkevat sillä tavalla kuin tällä lainsäädännöllä ja tällä esityksellä on edellytetty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1997

Valtioneuvoston tarkastajain kertomus vuodelta 1997

Ainoa käsittely

Kertomus 11, 13/1998 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 72/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72.

Keskustelu:

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on ymmärtääkseni tämän vaalikauden viimeinen sellainen asiakirja, joka koskee hallituksen talouspolitiikkaa, niitä linjanvetoja, jotka tämä hallitus jättää jälkeensä vuoden 97 osalta. Tämä asiakirja antaa sanotusta syystä mahdollisuuden ja tilaisuuden arvioida eräitä niistä ratkaisuista, jotka sijoittuvat kertomusvuoteen, jot-

ka ovat tyypillisiä ja leimallisia mielestäni nykyisen hallituksen yhteiskuntapoliittiselle linjanvedolle.

Muutama kriittinen arvio ja huomio asioista, joista toinen liittyy mielestäni kansan sosiaaliseen kahtiajakoon ja toinen havainto liittyy mielestäni Suomen alueelliseen kahtiajakoon.

Äsken kyselytunnilla käytiin keskustelu eräästä yksityiskohdasta, hallituksen toimenpiteestä vuodelta 96, jolla toimenpiteellä aivan pienintä tuloa tai vailla työtuloa olevat kansalaiset heitettiin tuossa uudistuksessa kokonaan sairaus- ja äitiyspäivärahajärjestelmän ulkopuolelle. Se oli raju ratkaisu.

Se merkitsi yli 100 000 ihmisen jäämistä näihin saakka tai vuoteen 96 saakka Suomessa vallinneen ajattelun mukaan välttämättömyysturvan ulkopuolelle; sinne heitettiin tuo määrä ihmisiä. Sitä perusteltiin sillä, niin kuin äskenkin käydysä keskustelussa, että vakuutusjärjestelmän periaatteet ovat niitä ja niitä ja tästä syystä näin voidaan menetellä. Olivat vakuutusjärjestelmän periaatteet ensinnäkin mitä tahansa, oli kova yhteiskuntapoliittinen linjanveto toimia sanotulla tavalla. Tilastot osoittavat, että jo vuonna 96 yli 13 000 kansalaiselta, jotka sattuiivat sairastumaan huonoksi onnekseen, tulot sairauspäivien ajoilta selvästi tippuivat.

Toiseksi, mitä tulee vakuutusperiaatteisiin, niiden noudattamiseen, ministeri Niinistö ja oli joku muukin ministeri, nimeä en muista, jotka kertoivat, että vakuutusperiaatteen noudattaminen edellyttää sitä, että nämä kaikkein heikoimassa asemassa olevat kansalaiset heitettiin tämän tärkeän turvan ulkopuolelle. Mikä ihmeen vakuutusperiaate sellaista edellyttää?

Nythän käy sillä tavalla, että jotkut kansalaiset ovat voineet maksaa kymmeniä vuosia näitä maksuja, ja sen jälkeen, jos sattuu niin, että kahteen vuoteen ei heillä ole tuloa ollut, tämän jälkeen he lentävät turvan ulkopuolelle. (Ed. Zyskoviczin välihuuto) — He ovat maksaneet, ed. Zyskowicz, jos pidetään kiinni siitä vakuutusperiaatteesta, jonka nimiin teidän ministerinne vannoi. Valitkaa jokin periaate, mistä pidätte kiinni! Jos se on se periaate, josta pitäisi kiinni pitää, sen periaatteen mukaan näillä kansalaisilla pitäisi olla oikeus sairaus- ja äitiyspäivärahaan. Myös niillä pienituloisimmilla ja niillä, joilla ei ole lainkaan tuloja, tai niillä pienituloisilla, joista tämä selvitys osoittaa, että monien kohdalla sairaustai äitiyspäiväraha laski.

Arvoisa puhemies! Tämä yksityiskohta, monen mielestä pieni, on periaatteellisesti suuri. Se

on erittäin suuri periaatteellinen ratkaisu, jonka hallitus tässä teki. Valitettavasti joutuu toteamaan, että se leimaa niin monia muitakin ratkaisuja, jotka näiden neljän vuoden taipaleelle ovat jääneet. Ratkaisuja, joiden idea ja yhteiskuntapoliittinen viritys on sitä, että on otettu heikoimassa asemassa olevilta kansalaisilta ja säästetty kokonaan ne, joilla menee kaikkein parhaiten.

Kun tätä vaalikautta ei ole enää monta päivää jäljellä, uudistan kysymyksen, jonka monta kertaa tästä salista olen tehnyt viime kuukausien aikana. Hallituspuolueiden edustajia on siinä mitassa paikalla, että kysymyksen voi uudistaa: Kertokaa yksikin sellainen leikkaus, jonka Lipposen — Niinistön hallitus on tehnyt neljän vuoden aikana, joka olisi kohdistunut vailla huollettavia oleviin, yli 25 000—30 000 markkaa kuukaudessa ansaitseviin kansalaisiin. Kertokaa! Sellaisia ei ole. Nämä kansalaiset sen sijaan ovat saaneet kaikkein suurimmat veronkevennykset.

Se on yhteiskuntapoliittinen valinta, jonka onnistumisesta onnittelien kokoomusta. Te olette saaneet tahtonne erinomaisella tavalla läpi. Sen sijaan joudun valitettavasti surkuttelemaan sitä, että poliittinen vasemmisto on tässä leikissä ollut mukana. Se on ollut merkittävä linjavalinta, joka ei voi mielestäni jäädä huomiotta siinä keskustelussa, jota julkisuudessa nyt käydään ennen vaaleja. Olen varma, että kansa huomaa nämä ratkaisut. Mikään ei sumenna niitä silmiä näkemästä, niitä silmiä, jotka ovat sellaisilla ihmisillä, joilta on otettu lapsilisiä pois iso kasa tai joiden kustannuksella on päivähoidosta leikattu.

Sanon summatkin, jos edustajia kiinnostaa. Alkutöiksi leikattiin 750 miljoonalla markalla lapsilisistä ja 700 miljoonalla markalla lasten kotihoiton tuesta, mikä johti päivähoitokustannusten kasvamiseen ihan joissakin muissa suunnissa.

Puhuin äsken myös eläkeläisistä, joilta heiltäkään ei kaikkein suurituloisimmilta otettu, vaan päinvastoin heistä monien eläketurva on parantunut näiden vuosien aikaan. Sen sijaan niiden kohdalla, joiden eläke sijoittuu jonnekin 4 000—7 000 markan väliin, pohjaosan poistaminen on merkinnyt aika paljon.

En käy historiaa läpi tämän pitempään. Halusin näillä muutamilla sanoilla vetää yhteen omasta mielestäni sen ytimen, joka on hallituksen sosiaalipoliittisessa linjauksessa selvästi havaittavissa, joka konkretisoituu ikävällä tavalla siinä pienessä, kansantalouden kannalta pienessä asiassa, sairaus- ja äitiyspäivärahajärjestelmän uudistamisessa, mutta joka pieni asia samalla leimaa

paljolti koko sitä linjaa, jonka tämä hallitus tulee taakseen jättämään.

Kun kansantulon kakku kasvaa kymmeniä miljardeja markkoja vuodessa, voi kysyä nimenomaan siinä tilanteessa, onko tällainen linja ollut oikein. Meidän keskustalaisten vastaus tähän kysymykseen tietystikin on, että se ei ole ollut oikein. Te voitte vastata sillä tavalla, että niinhän se Ahonkin hallitus leikkasi. (Ed. Zyskowitz: Kunhan edustaja malttaa lopettaa, me kerromme!) Niin se leikkasikin, kun kansantalous romahti, se leikkasikin. Mutta samalla kertoo, ed. Zyskowitz, tekin joudutte taipumaan siihen, mitä ette hevin halulla tehneet viime vaalikauden aikaan, tekin joudutte taipumaan silloin siihen. Olitte toisen joukkueen kanssa hallituksessa. Tein joudutte taipumaan siihen, että kun suurituloisilta ei muulla tavalla voitu ottaa, niin heidän verotustaan kiristettiin ennätysellisellä tavalla. En ylpeile siitä, mutta olen onnellinen ja tyytyväinen siitä, että jollakin tavalla sosiaalinen ajattelu oli sen hallituksen politiikan ytimessä mukana. Sitä ei nyt ole näköpiirissä tässä menossa. Tähän on saatava muutos, ja on aivan varma, että kansa vaaleissa on vastaava siihen muutoksen tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, joka myös kertomuksessa on esillä ... (Ed. Zyskowitz: Jo viides!) — Ed. Zyskowitz on tavattoman hyvä laskemaan, hänen mukaansa viides. Tässä asiassa, arvoisa puhemies, olen valmis antamaan ed. Zyskowitzille periksi, kovin monessa muussa en.

Se viides asia koskee aluekehitystä, jota mientö niin ikään käsittelee. Haluan siitä ottaa esille sen viime viikkojen keskustelun, kysymyksen siitä, mikä aluepolitiikka tai aluekehitys on uutta aluepolitiikkaa ja mikä aluekehitys ja aluepolitiikka on vanhaa aluekehitystä ja vanhaa aluepolitiikkaa. Tämä, sanoisinko, käsitelmääritytely on ennen kaikkea pääministeri Lipposen toimesta nostettu esille viime viikkojen aikaan. Haluan pelkistää vielä palauttaa mieliin sen sanoman, joka keskustusten toimesta on yritetty kertoa julkisuuteen viimeisten viikkojen aikaan.

Eurooppalaisessa katsannossa se, mitä Suomessa tapahtuu tällä hetkellä, on vanhaa politiikkaa, vanhaa aluepolitiikkaa. Useissa Euroopan unionin jäsenmaissa satsataan tällä hetkellä tavattoman paljon tasapainoisen alueellisen kehityksen hyväksi ja puolesta. Suomessa toimitaan toisella tavalla. Suomi on monin hallituksen omin toimenpitein heikentänyt alueellista tasapainoa tavalla, josta kertoo Tilastokeskuksen tilasto viime joulun alta: Suomi keskittyy histori-

ansa toiseksi nopeinta vauhtia. Vuosi 92 oli keskittymiskehityksessä Suomen historian toiseksi nopein. Samasta ilmiöstä kertoi viime joulun alla Eurostatin tilasto, Euroopan unionin tilastoyksikön Eurostatin tilasto, jonka mukaan pääkaupunkiseudun keskittymisvauhti on koko Euroopan vastaavien keskusalueitten nopeinta keskittymisvauhtia.

Tämän kaiken kehitystrendin takaa löytyvät tietysti selvät poliittiset linjavalinnat. Ne ovat vanhan politiikan valintoja eurooppalaisessa katsannossa. Hallitus on ottanut ensinnäkin alueellisen kehityksen perusevaita ja edellytyksiä pois ylipäänsä maakunnista, perinteisiltä kehitysalueilta, maaseutu-Suomesta erityisesti monin eri toimin. Samaan aikaan se on keskittänyt voimavaroja keskuksiin, sellaisiakin voimavaroja, pakottanut ihmisiä muuttamaan, likimain pakottanut ihmisiä aineellisesti muuttamaan sellaisiin keskuksiin ja siinä mitassa muuttamaan, mihinkä välttämättä kansalaisilla ei halua ja valmiutta olisi ollut. Monet leikkaukset päällekkäin kohdistuvina tietyille kehitysalueille ovat sananmukaisesti pakottaneet suuren osan ihmisiä lähtemään sieltä pois, ja sen seurauksena uuden rakentamisen, ylimittaisen uuden rakentamisen tarvetta on toki syntynyt keskuksiin hyvinkin suuressa mitassa.

Tässä keskustan kritiikki. Hallitus on infrastruktuurin osalta, perinteisen aluepolitiikan osalta ja myös tiettyjen elinkeinojen, erityisesti maaseutuelinkeinojen, alasajamisen osalta näillä toimin iskenyt kovalla kirveellä äsken mainittuihin alueisiin. Kun sanotaan, että on vanhaa aluepolitiikkaa, hallitus sanoo, pitää huoli perusrakenteista myös kehitysalueilla, vielä kertaalleen sanottuna, läpi Euroopan unionin useimpien maiden tässä asiassa toimitaan toisella tavalla.

Mitä tulee uuteen aluepolitiikkaan sillä käsitteellä, (Ed. Dromberg: Mitä se on?) mitä keskustalla sillä tarkoittaa, me tarkoitamme sillä sitä, ed. Dromberg, ensinnäkin, että uudessakin aluepolitiikassa on ensinnäkin huolehdittava maan perusrakenteesta kohtuullisen ja mahdollisimman tasapuolisesti, siitä, että tiet ja tietoliikenneyhteydet ja vastaavat ovat edes kutakuinkin tasavertaisessa kunnossa maan eri puolilla.

Toisekseen meidän mielestämme on huolehdittava myös peruspalvelurakenteesta, sen edes kutakuinkin tasavertaisesta tilasta eri puolilla Suomea. Peruspalvelurakenteen tuottajia ovat Suomessa kunnat valtion tuen turvin. Myös siitä on huolehdittava meidän mielestämme. Nythän

siinä raju eriarvoistuminen tässä mielessä on tapahtunut.

Mutta sen lisäksi on huolehdittava myös elinkeinotoiminnan edellytyksistä muodostaa työpaikkoja, luoda työpaikkoja ja säilyttää työpaikkoja. Tässä toiminnassa erittäin tärkeä osa on satsaaminen aluepoliittisiin perustein nimenomaan sellaiseen osaamiseen, sellaiseen taitamiseen, sellaiseen teknologisen perustan vahvistamiseen kehitysalueilla ja maakunnissa, joka satsaus tuottaa sellaista maaperää, josta voi syntyä terveitä yrityksiä, joihinkä voi työpaikkoja syntyä ja jonka seurauksena tasapainoisempi alueellinen kehitys saadaan aikaan. (Ed. Dromberg: Kuinka paljon tukea tarvitaan?) — Ed. Dromberg, viime vuosien kehitys Suomessa tässä suhteessa on ollut seuraavan näköinen. Te korjaatte, jos tässä on virhettä.

Suomessa elinkeinotuet eivät varsinaisesti ole laskeneet. Niiden suunta on muuttunut muotoaan, tai suunta niiden jaossa on muuttunut toisen näköiseksi. Suomessa ne elinkeinotuet, jotka ovat perinteisesti kohdistuneet kehitysalueille, ovat tulleet rajulla ja rujolla tavalla alas. Samaan aikaan ne elinkeinotuet, jotka kohdentuvat Suomen sisällä suurempiin keskuksiin, ovat nousseet rajulla vauhdilla ylös. (Ed. Dromberg: Siis tuet?)

Tämä käytännössä tarkoittaa, minä ed. Drombergille suomennan vielä, mistä on kysymys, mitä varoja erityisesti tällä tarkoitan. Luetelen ensinnäkin Tekesin voimavarat, VTT:n voimavarat, Finnveran voimavaroista suurin osa, Suomen Akatemian voimavarat, Sitran voimavarat ja eräiden tutkimuslaitosten, eräiden ministeriöiden alaisten tutkimuslaitosten voimavarat, joiden yhteissumma on noin 6 miljardia markkaa tämän vuoden, vuoden 99 budjetissa.

Näiden varojen lisääntyminen ensinnäkin on ollut aivan välttämätöntä, tärkeätä ja hyvää. Mutta se iso yhteiskuntapoliittinen kysymys on nyt siinä, että nimenomaan uuden ajan menestyksen voimavarat, koulutuksen, osaamisen, teknologian voimavarat, kohdentuvat tällä hetkellä Suomessa tosiasiallisesti alueellista eriarvoisuutta ja erilaistumista kiihdyttävällä ja nopeuttavalla tavalla. Tähän keskustan mielestä uudessa aluepolitiikassa pitää saada muutos ja korjaus. Ei niin, että näitä varoja lasketaan ja vähennetään, ei sillä tavalla, vaan niin, että kun näitä voimavaroja saadaan — ja olen varma siitä, että oli hallitus mikä tahansa seuraavallakin vaalikaudella, näitä saadaan lisää — niin näiden varojen, kun niitä lisää saadaan, niiden alueellisessa

kohdentumisessa huomioidaan entistä paremmin maakuntakeskukset, seutukuntakeskusten nimenomaan osaamisen ja tutkimisen ja teknologiperustan kohentamistarpeet, ja sitä kautta luodaan edellytyksiä sille, että hyrynsalmelainen yritys voi olla jatkossa kilpailukykyinen, että sen teknologinen taso on sitä, että se sillä tasolla pärjää kilpailukykyisesti eri puolilla Eurooppaa ja maailmaa.

Tässä sen muutoksen ydintä, mitä keskusta omalla aluepoliittisella ajattelullaan ajaa. Väite siitä, että me vaadimme jotain seinien rakentamista tolkkumasti eri puolille kehitysalueita, on totaalisesti väärä. Sellaista emme esitä, emme ole esittäneet. Meidän aluepoliittisesta paperistamme, joka julkistettiin muutama viikko sitten, viikko kaksi sitten, saatte sellaista kissojen ja koirien avulla halutessanne hakea. Sieltä sellaista ei löydy.

Arvoisa puhemies! Minä toivonkin, että tässäkin suhteessa linja muuttuu ja tasapainoisempi alueellinen kehitys saadaan, korostan, uuden ajan eurooppalaisen aluekehityksen mukaan kulkemaan myös meillä Suomessa seuraavan vaalikauden aikana.

Edustajat S. Kanerva ja Puisto merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen on erehtynyt paikasta. Hän luuli olevansa keskustalaisessa tupaillassa, mutta olikin eduskunnan täysistunnossa. Ed. Pekkarinen, se propaganda-julistus, jota äsken piditte, ei täällä mene läpi, vaikka siellä tupailloissa meneekin.

Aika ei riitä vastata muuta kuin yhteen asiaan. Se liittyy sairauspäivärahan poistamiseen tulottomilta henkilöiltä. Kyseessä ei suinkaan ollut, toisin kuin väititte, pienituloisimpiin kansalaisiin, siis aidosti vähäosaisiin kansalaisiin, kohdistuva leikkaus. Yksinkertaisesti kyse oli siitä, että kun sairauspäivärahan tarkoitus on kompensoida sitä tulon menetystä, joka kansalaisille syntyy, kun he sairastuvat, ja kun henkilöille, joilla ei ole lainkaan tuloa, ei myöskään sairastumisesta synny tulon menetystä, niin minä vuoksi tulonmenetyksestä tulisi maksaa kompensatiota?

Sitten te sanotte, että niin niin, mutta onhan näillä ihmisillä kuluja sairastumisesta. Ed. Pekkarinen, kuluja on kaikilla muillakin, kun he

sairastuvat, myös palkansaaajilla. Mutta miten palkansaaajille käy, kun he sairastuvat? Kompensoidaanko tästä järjestelmästä heidän kulujaan? Ei, päinvastoin palkansaaajien tulothan pienenevät, kun he sairastuvat, mutta sen sijaan näille tulottomille maatalon emännille ja muille, keitä te tässä ajattelette, pitäisi ruveta maksamaan siinä vaiheessa, kun he sairastuvat, vaikka he ovat muutoin tulleet toimeen esimerkiksi puolisonsa elatuksella.

Mitä tulee siihen, keihin tämä on kohdistunut, siitä on aivan tuore Kansaneläkelaitoksen tutkimus, joka osoittaa, ed. Pekkarinen, että tämä ei suinkaan ole kohdistunut, niin kuin väititte, nimenomaan vähäosaisiin, vaan tämä on kohdistunut kautta koko tuloskaalan myös kaikkein hyväosaisimpiin. Niiden kohdalta, jotka ovat kaikkein vähäosaisimpia, on olemassa tarveharkintainen sairauspäiväraha edelleen.

Kun pyysitte, että kertokaa yksikin leikkaus, joka kohdistuu hyväosaisiin, vailla huollettavia oleviin ihmisiin, tämä on sellainen leikkaus. Jos meillä on pariskunta, mies on vuorineuvos ja rouva on kotirouva, tämä kohdistuu juuri tähän pariskuntaan siten, että jos tämä rouva sairastuu, rouva, joka on muuten tullut toimeen miehensä elannolla, niin toisin kuin te haluatte, tämän pariskunnan rouvalle ei ruveta maksamaan veronmaksajien rahoista sairauspäivärahaa, vaan hän sairaanakin saa saman elannon mieheltään kuin hän saa terveenäkin. Vai onko keskustalaisissa piireissä sellainen tapa, että kun rouva sairastuu, niin ukko sanoo, että nyt minä en enää sinua elätä, vaikka terveenä elätänkin?

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen vanhakantaisempaa aluepoliittista käsitystä ei voi enää edustaa kuin ed. Pekkarinen äsken toi esille. Jos mikä niin tämä hallitus on nimenomaan lähtenyt siitä, että seudullinen alueellinen yhteistyö omatoimisuuden pohjalta vastaa niistä palveluista ja yrityselämän tarpeista, joista huolehtimista tämä valtakunta menestyäkseen tarvitsee. Sii te-keskusten uudistuksille, alueellisille oppimiskeskuksille ja sen alueen voimavaroille, niille parhaille, vahvimmil-le puolille on annettu nyt mahdollisuus toimia ja elää omatoimisuuden pohjalta.

Kun ajatellaan koulutusjärjestelmää, tänä päivänä aloituspaikkoja on todella saatu muualle maahan. Jos ajatellaan pääkaupunkiseutua, niin ammattikorkeakoulujen aloituspaikoista on täällä ollut todellinen pula. Se työvoima, joka tulee alueilta tänne, on koulutettua juuri siitä

syystä, että täällä ei ole ollut tarpeeksi aloituspaikkoja eikä ammatti-ihmisiä ole löytynyt juuri ammattikorkeakouluissa kehitteillä olevista rakenteista. Kyllä edelleenkin on huomioitu hyvin vahvasti alueellinen näkökanta myös koulutuspolitiikassa.

Jos ajatellaan teitä ja tietoyhteyksiä, kyllähän Suomessa, jos missä, on kehitetty muun maan tieolosuhteita suhteessa tähän alueeseen, missä todella, sanotaanko, rakenteita pitäisi parantaa, jotta me pärjäisimme Euroopassa ja maailman markkinoilla tietoyhteyksien kautta.

Ed. I h a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkariselle tekisi mieli esittää kysymys, mistä rahat. Maa on täynnä hyviä tarpeita ja hyviä asioita, joitten suhteen asiat voisivat olla huomattavasti nykyistä paremmin. Mutta ehtymättömät eivät ole tulevankaan hallituksen rakheet, oli siellä kuka tahansa. On muistettava, että kun tämä hallitus aloitti, valtio otti 60 miljardia markkaa uutta velkaa. Se on 1/3 valtion budjetista. Suomessa oli 70- ja 80-luvulla tehty sellaista lainsäädäntöä, jota ei voitu lamaaikana kustantaa. Oli pakko tehdä leikkauksia, jotta valtion talous saatiin tasapainoon, ja ne oli tehtävä niihin budjetin pääluokkiin, joissa oli paljon menoja ja paljon myöskin tulonsiirtoja. Loputtomiin ei voida syödä enemmän kuin tienataan.

Ed. Jurola (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Pekkarinen kysyi puheenvuoronsa aluksi, mitä te olette leikanneet niiltä suurituloisilta, joilla ei ole lapsia. Tätä tuloarajaa en ihan ylös saanut. Hän vastasi itse tähän kysymykseen mielestäni myöhemmin toteamalla, että kun he Ahon hallituksen aikaan eivät voineet leikata suurituloisilta mitään, kun nämä eivät mitään saaneet, he kiristivät huomattavasti verotusta. Tämähän on jatkossakin keskustan linja, että te olette nimenomaan tuloverotusta kiristämässä huomattavasti, ja mistähän tuloluokasta lähtien? Olen ollut havaitsevinani, ettette ole olleet esimerkiksi valmiita osinkotulojen verottamisen korottamiseen tai muuttamiseen?

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tutkinut Suomen yhteiskuntakehitystä 80-luvulla ja nyt 90-luvulla, ja se on aivan samanlaista. 1980-luvulla ihmiset jo keskittyivät suurimpiin kasvukeskuksiin ja työpaikat samalla tavalla. Nyt on aivan sama tilanne. Se johtuu tietoyhteiskuntakehityksestä, jonka myötä työ-

paikkoja on sekä hyvin korkeatasoista koulutusta edustaville ihmisille että palveluammateissa vastaavasti. Suomessa on parhaiten menestynyt tällä alueella suhteellisesti Oulu, jossa tietenkin pitäisi ilmeisesti vähän rajoittaa, jos halutaan nykyistä kehitystä hidastaa.

Minusta sekä Suomen Akatemia että Tekes ovat olleet hyvin tasapuolisia. Tekes on pyrkinyt antamaan enemmän varoja suhteellisesti esimerkiksi Pohjois-Karjalan lääniin kuin siellä yritykset ovat panneet tuotekehitykseen. Suomen Akatemia taas on jakanut rahoja aika lailla samassa suhteessa kuin on saatu anomuksiakin. Ei voi jakaa rahaa, jos ei ole anojia. Kyllä minusta ne ovat olleet tasapuolisia.

Ed. P a r t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta ed. Tiuri osittain vastasi siitä asiasta, johon aion myös puuttua. Meillä oli aamupäivällä kehitysalueitten maakuntien edustajien järjestämä palaveri, seminaari, jossa käsiteltiin myös näitä asioita.

Se syytös, jonka ed. Pekkarinen täällä osoitti Tekesin, VVT:n, Sitran ja Finnveran rahoituksen epätasaisesta jaosta, ei kyllä pidä paikkaansa. Jos haetaan tarkat luvut niistä kohteista, jotka ovat hakeneet näistä järjestelmistä tukea tai apua, niin kyllähän ne ovat keskittyneet tänne etelään. Se pitää paikkansa, mutta eihän semmoiseen voi panna rahaa, jos ei ole hakua. Jos ei ole anomustakaan, niin eihän voi sillä lailla kyllää näitäkään tukia. Kyllä sen pitää perustua hyvin tutkittuihin hankkeisiin.

Minä en usko, että niissä kriteereissä, joille myöntäjien pohjat ja perustat on rakennettu ja määritelty, on eroja siinä, onko se hanke Lapista vai Helsingin seudulta, Keski-Suomesta, Karjalasta tai rannikolta. Minusta tässä asiassa kyllä menee vähän vellit ja puurot sekaisin.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen puheenvuoro oli kyllä kaikkea muuta kuin propagandaa. Hänhän perusti puheensa erittäinkin selkeisiin tilastoihin, joista valitettavasti näkyvät nykyisen hallituksen arvovalinnat sillä tavalla kuin hän selitti.

Mutta haluaisin todeta ed. Zyskoviczille, joka on lähtenyt täältä pois, että minusta hänen puheenvuoronsa oli kyllä aika irvokas siinä suhteessa, että hän pani vuorineuvoksen perheen vastakkain sellaisten perheiden kanssa, jotka todella ovat kärsineet tästä sairausvakuutuksen muutoksesta. Uskon kyllä, että näitä äitejä taikka

kotona olevia on enemmän pieni- ja keskituloisissa perheissä kuin suurituloisissa.

Minusta sairauskorvauksella ja äitiyspäivärahalla on ihan eri tarkoitus kuin tulonmenetysten korvaaminen. Minusta sen pitäisi olla perusturvaa. Olen sitä mieltä, että silloin, kun suurilapsisen perheen äiti sairastuu, hänellä on todella tulonmenetyksiä ja sillä perheellä on paljon tulonmenetyksiä. On kohtuutonta ja eriarvoistavaa, ettei tällaisissa perheissä ole perusturvaa vaan se on otettu pois.

Ed. Dromberg puhui koulutuksesta. Minusta ongelma on juuri siinä, että nyt pohjoisen alueet ja nämä niin sanotut kehitys- ja taantuvat alueet joutuvat panemaan valtavasti rahaa koulutukseen, kun ne kouluttavat ammattitaitoista työväkeä. Sitten muut alueet, Oulu ja muutamat muut harvat keskukset, ottavat vastaan tätä työväkeä. Ei ole suinkaan niin, etteikö siellä tehtäisi anomuksia teknologiaan, kehittämiseen ja tutkimukseen. Niitä anomuksia tehdään, mutta jostain kumman syystä se painopiste rahoituksessa on pääkaupunkiseudulle keskittyntä, kuten tilastot kertovat. Tähän pitäisi saada muutos ja jonkinlaista uutta näkemystä, koska keskittäminen on hyvin kallista. Kokoomukselle haluaisin siitä muistuttaa. Yksi henkilö maksaa noin 400 000 markkaa.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen otti esille ansiokkaasti sairauspäivärahan kohdentumisen puheessaan. Lisäksi ed. Zyskovicz vastasi tähän kohtaan, joten haluan kommentoida sitä näin, että pienituloisten aseman turvaamiseksi sairauspäivärahaan lisättiin tarveharkintainen päiväraha. Kelan selvityksen mukaan tarveharkintaista päivärahaa, jossa on erittäin tiukat ehdot — siis kaksi kuukautta pitää ensin sairastaa ihan omalla kontollaan, ennen kuin sitä voi saada ja sen jälkeen on tiukka tarveharkinta — ovat saaneet alle 30-vuotiaat miehet, yllätys yllätys, eivätkä naiset. Nämä ovat olleet etupäässä juuri pienyritystäjiä, pienviljelijöitä tai opiskelijoita ja juuri opintonsa päättäneitä.

Kelan selvityksen mukaan tämän ryhmän toimeentulo uuden lain voimassa ollessa on selvästi aikaisempaa vaikeampaa. Kyllä on todettava, että tämä sairauspäivärahan poisto on todella kohdellut osaa kansalaisista epäoikeudenmukaisesti vieden perusturvan ja todellakin pitkäaikaiset sairaudet ovat sitten olleet aiheuttamassa perheissä erittäin suurta huolta ottaen huomioon, että vähimmäissairauspäivärahaa

saaneista kotitalouksista aikaisemmin noin 12 prosenttia kuului pienituloisimpaan tuloluokkaan, kun kaikista kotitalouksista siihen kuului vain runsas 1 prosentti. Kaiken kaikkiaan päivärahaa ovat saaneet juuri huonoimmassa taloudellisessa asemassa olevat keskimääräistä enemmän.

Ed. M. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme kommenttia ed. Pekkarisen agitaatiopuheenvuoron johdosta.

Ensinnäkin, Ahon hallituksen aikana tämä maa sukelsi taloushistoriansa syvimpään lamaan. Siitä tuskin olisi selvitty, ellei hallitusta olisi vaihdettu Lipposen hallitukseen.

Toiseksi, taloudelliset tulokset ja näytöt ovat kansalaisten arvioitavissa. Toivon, että kansalaiset tekevät vertailun näiden kahden hallituksen tekojen välillä, eivät puheiden, vaan tekojen välillä.

Kolmanneksi, eurooppalaisesta aluepolitiikasta. Luulen, että olen ollut sitä tekemässä enemmän kuin kukaan muu tässä eduskunnassa, sillä olen ollut vuodesta 89 lähtien Euroopan kunnallis- ja aluekongressissa, jonka ajatuksiin eurooppalainen aluepolitiikka perustuu. Sen lähtökohta on nimenomaan kaupunkipolitiikka, jossa kaupunki muodostaa alueen keskeisen veturin. Kannattamattomille alueille, joilta ei aluekeskusta löydy, on turha rahaa kantaa, ed. Pekkarinen.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Pohjola, lukekaa aatoserkkonne tai kuunnelkaa haastattelu pariin kolmeen kertaan uudestaan muutaman päivän takaa.

Mitä tulee tähän leikkaukseen, ed. Zyskowitzille erityisesti: on turha yrittää selittää, että sekä vakuutuspoliittisesti että sosiaalisesti tämä uudistus kerta kaikkiaan oli väärin, vakuutuspoliittisesti sen takia, että jos kansalainen maksaa kymmeniä vuosia vakuutusmaksuja ja joutuu sen jälkeen muutamaksi ajaksi tulottomaksi tai haluaa olla ilman varsinaisia ansiotuloja ja sairastuu, hän menettää ensimmäisenkin pennin vertaisen korvauksen. Ei tässä ole johdonmukaisuutta kerta kaikkiaan. Sosiaalisesti tämä on vielä enemmän väärin.

Niin kuin täällä ed. Hyssälä kertoi, tämä kohdentuu kerrotulla tavalla. Ei näiden korvauksen saaneiden joukossa vuorineuvosten rouvia kerta kaikkiaan ole, vaan niitä ryhmiä, joita täällä äsken todettiin.

Ed. Juurola, jos on niin, että verotuksen kiristäminen seuraavalla vaalikaudella on ainoa keino, jolla voidaan estää pienituloisilta uudet lisäleikkaukset, mieluummin sitten suurituloisten veronkiristykset kuin pieni- ja keskituloisten rokkottaminen uusilla suurilla leikkauksilla. Näin, ed. Juurola, ainakin minä haluan tämän asian määritellä.

Mitä tulee aluekehitykseen vielä ja uuteen ja vanhaan aluepolitiikkaan, haluan muistuttaa, että edellisellä vaalikaudella samaan aikaan, kun monet kokoomuslaisetkin tosiasiaa sitä vastustivat, pantiin liikkeelle uuden aluepolitiikan idea. Silloin perustettiin osaamiskeskukset ankaran vastustuksen saattamana. Silloin mentiin ohjelmaperusteiseen aluepolitiikkaan, jossa osaamisen ja teknologian kohentaminen eri puolilla Suomea otettiin johtavaksi ajatukseksi. Mitä nyt on tapahtunut? On tapahtunut seuraavaa: perusrakennetta on heikennetty suuressa osassa Suomea niin paljon, että enää osaamisenkaan resursointi ei siellä toimi. Ei synny enää uusia työpaikkoja niille alueille.

Ed. M. Pohjola: Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on käsiteltävänä hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1997 valtiontilintarkastajien kertomuksen pohjalta, jota valtiovarainvaliokunta ja ennen kaikkea sen hallinto- ja tarkastusjaosto ovat arvioineet. Ensimmäistä kertaa olemme siinä tilanteessa, että eduskunta arvioi tuomioistuinlaitoksen ja syyttäjälaitoksen uudistamisen jälkeen tilannetta, sitä, miten uudistus on onnistunut.

Pidän valtiovarainvaliokunnan kannanottoa ja valtiontilintarkastajien huomioita erittäin tärkeinä ja varteenotettavina. Minun mielestäni uuden hallituksen tulisi jopa hallitusohjelmassaan huolehtia siitä, että oikeuslaitoksen toimivuus näiden uudistusten jälkeen turvataan. Nimittäin kuten mietinnöstä käy ilmi, tällä hetkellä siellä on hyvin synkkiä pilviä, suuria esteitä, jotka täytyy saada pois, jotta toiminta saadaan turvattua. Kiinnitän tässä nyt huomiota muutamiin keskeisiin seikkoihin, koska, kuten sanoin, tämä on ensimmäinen kerta, jolloin eduskunta arvioi uudistuksen onnistumista.

Riita-asioden oikeudenkäyntimenettelynsänsä nosto uudistettiin 1 päivänä joulukuuta 1993. Rikosoikeuden osalta uudistus tapahtui 1 päivänä lokakuuta 1997 voimaan tulleilla lainmuutoksilla. Valtiontilintarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että uudistuksen tavoitteet eivät likimainkaan kaikilta osin toteudu. Ensiksi

kiinnitetään huomiota oikeudenkäyntimenettelyn toteutumisessa havaittuihin epäkohtiin ja siihen, millä keinoin nämä epäkohdat voitaisiin korjata, ja todetaan se, että on asetettu ministeriön toimesta työryhmä, jonka on määrä saada ehdotuksensa valmiiksi kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä.

Tämä on hyvä asia, mutta ei riitä, että jäädään ehkä työryhmän mietintöjen varaan, vaan tilanne edellyttää konkreettisia toimia. Erikoisesti tällainen konkreettinen toimi on tällä hetkellä ehkä keskeisin asia tässä uudistuksessa eli se, että kun uudistus toteutettiin, keskeisin ajatus oli, että painopiste tuomioistuinjärjestelmässä ja sen toiminnassa tulee olemaan alioikeuksissa. Nyt kuitenkin tällä hetkellä uhkaa käydä niin, että liian usein käräjäoikeuden päätöksistä monimutkaisemmissa riita- ja rikosasioissa seuraa lähes automaattisesti hovioikeuskäsittely, eli niin kuin asiantuntijoilta kuulimme, on uhkaamassa käydä sillä tavalla, että käräjäoikeudesta tulee eräänlainen hovioikeuksien postikonttori. Painopiste siirtyykin, toisin kuin ajateltiin, käräjäoikeuksista hovioikeuksiin. Tämähän tulee veronmaksajille tavattoman kalliiksi, jos tällainen kehitys tulee toteutumaan. Tämä täytyisi nyt ehdottomasti torjua. Täytyy käydä niihin syihin käsiksi, jotka ovat johtamassa tähän kehitykseen, kuten valtiovarainvaliokunta tuo mietinnössään ilmi.

Mietinnössä on kiinnitetty huomiota myös siihen, että oikeudenkäyntikulut ovat nousseet kohtuuttomasti. Yhä harvempi kansalainen on valmis ottamaan riskiä, että häviäisi jutun, koska hävinnyt osapuoli joutuu pääsääntöisesti korvaamaan voittaneen osapuolen oikeudenkäyntikulut. Tämä on siis johtamassa siihen, että kansalaisen perusoikeus saada riita-asiansa asianmukaisesti, ilman aiheetonta viivytystä käsiteltäväksi tuomioistuimessa on vaarantumassa. Pienissä ja keskisuurissa jutuissa ei enää kannata lähteä tuomioistuimeen. Tähän asiaan eduskunta kyllä puuttui nyt, kun se hyväksyi juuri pari viikkoa sitten lakiesityksen, jossa kuluja tullaan tasaamaan. Mutta kuten valiokunta toteaa, tämä toimenpide vielä sinänsä ei riitä siihen, että oikeudenkäyntikulut pysyisivät kohtuullisina, vaan tätä on edelleen jatkettava oikeudenkäynnin saattamiseksi kohtuullisten kustannusten puitteisiin.

Toinen huomio, jota valiokunta painottaa, on se, että asianajokulut ovat niin ikään edelleen merkittävästi kasvaneet. Valiokunta pitää sitä epäkohtana ja katsoo tässä, että tuomioistuimen

olisi tehtävä kaikkensa asianajopalkkioiden kohtuullistamiseksi. Tuomioistuimella ei kuitenkaan ole laista johtuen kovin paljon liikkumavaraa sen suhteen, mitä se voisi tehdä. Kyllä ne päätökset täytyy tehdä eduskunnassa. Tämä on nyt haaste seuraavalle hallitukselle.

Kolmanneksi valiokunta katsoo, että Suomen tulisi Euroopan unionin piirissä pyrkiä vaikuttamaan siihen, että asianajopalkkioiden arvonlisäveroa voitaisiin alentaa. Arvonlisävero muodostaa aika huomattavan määrän näistä suurista palkkioista. Olisi kohtuullista, että näissä tapauksissa arvonlisävero olisi tuntuvasti pienempi.

Sitten muutama sana, arvoisa puhemies, syyttäjälaitoksen uudistamisesta. Syyttajaorganisaation uudistettiin vuonna 1997. Tämä organisaatiouudistus toteutettiin ilman syyttäjävirkojen merkittävää lisäystä, eikä uudistus tämän vuoksi parantanut syyttäjätöimen taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tästä voimavarojen riittävyyden ja oikean kohdentamisen tärkeydestä johtuu, että nyt ei asianmukaisesti ja riittävän tehokkaasti kyetä torjumaan rikollisuutta ja harmaata taloutta, koska resurssit eivät yksinkertaisesti tällä hetkellä riitä. Niin ikään hovioikeusmenettelyssä syyttäjien työ on oleellisesti lisääntynyt johtuen erilaisesta kirjeenvaihdosta ja siitä, että syyttäjä joutuu aina, kun jutussa hovioikeuteen mennään, varamaan päivän siihen alioikeudesta ja siirtymään hovioikeuteen.

Valiokunta toteaa, että ilman lisäresursseja avointen asioiden määrä pysyy edelleen korkealla tasolla eikä käsittelyaikoja voida vähentää. Tämä on omiaan johtamaan siihen, että kansalaisten oikeusturva heikkenee, koska asiat viipyvät ja viive tietysti merkitsee käytännössä juuri oikeusturvan heikkenemistä, kun ei asioita saada asianmukaisessa ajassa ratkaistua.

Valiokunta katsookin syyttäjäresursseja pohdineen työryhmän mietintöön viitaten, että lähivuosina tarvittaisiin 40 uutta kihlakunnan syyttäjävirkkaa, ja kehottaa hallitusta ryhtymään niihin toimenpiteisiin, joihin tässä mietinnössä on viitattu.

Edustajat Ala-Harja, M. Pietikäinen ja Puhjo merkitään läsnä oleviksi.

Ed. M e t s ä m ä k i : Arvoisa rouva puhemies, värdade fru talman! Kuuntelin mielenkiinnolla ed. Pekkarisen puheenvuoron esillä ole-

vasta asiasta. Jäin kuitenkin kaipaamaan, että hän valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana edes sanalla olisi viitannut valiokunnan mietintöön tästä asiasta. Mutta ei hän sitä tehnyt. Jos näin on, niin täytyy yhtyä siihen, mitä ed. Zyskowicz aika luontevasti totesi, että tämä ed. Pekkarisen puheenvuoro olisi paremminkin sopinut johonkin muuhun tilaisuuteen kuin täällä käytettäväksi.

Arvoisa rouva puhemies! Hyväksi havaittuun tapaansa valtiovarainvaliokunta on ottanut esille vain muutaman hyvin valitun aiheen, ja näistä aiheista hallitus aikanaan antaa eduskunnalle oman vastauksensa kertomuksen muodossa. Omaksuttu valintatapa on mielestäni onnistunut. Se korostaa valiokunnan roolia valinnan tekijänä ja toisaalta ohjaa valtioneuvoston jäseniä heidän työssään jälkivalvonnan suorittajina.

Tässä yhteydessä en kuitenkaan voi olla puuttumatta perustuslain tuomiin muutoksiin. Eduskunnan työtähän on koko viime ja tämän vuoden leimannut uuden hallitusmuodon, tai käyttäkseni uutta nimeä, Suomen perustuslain säätäminen. Koska uudistuksesta on toisissa yhteyksissä jo niin paljon puhuttu, viittaankin tässä vain siihen muutokseen, joka tapahtuu valtioneuvoston valvonnan ja tarkastuksen järjestämisessä. Viime vuosikymmenien pitkäaikainen ja joskus kovin turhauttavienkin pohdiskelujen ja selvitysten jälkeen on uudessa perustuslaissa luotu tarkoituksenmukaiset puitteet valtioneuvoston valvonnan ja tarkastukselle.

Uuden perustuslain mukaan valtioneuvoston tarkastajat jatkavat itsenäistä toimintaansa oman kansliansa avulla valvoen valtion taloudenhoitoa ja valtion talousarvion noudattamista. Eduskunnan yhteyteen tulee lisäksi riippumaton Valtioneuvoston tarkastusvirasto, joka tarkastaa valtion taloudenhoitoa ja valtion talousarvion noudattamista. Näin on luotu järjestelmä, joka on kansainvälisesti vertailukelpoinen ja joka on sellainen, että sen avulla eduskunnan budjettivalta vahvistuu. Muutoksista johtuva valmistelutyö jatkuu. Valtioneuvoston tarkastajat ovat juuri tänään käsitelleet uutta valtioneuvoston tarkastajien johtosääntöä, ja tulemme lähettämään sen puhemiesneuvostolle ensi maaliskuun alun kokouksemme jälkeen. Valtioneuvoston tarkastusvirastoa koskevaa lakia ryhtyy puolestaan valmistelemaan puhemiesneuvoston asettama erittäin arvovaltainen ja eduskunnan piirissä arvostetuista henkilöistä koottu toimikunta.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt laajasti neljää eri aihetta: ra-

kennerahastoista tulevien varojen hallintointia ja budjettointia, valtion tietohallintoa, käräjäoikeuksien toimintaa ja syyttäjälaitosta. Nämä aiheet ovat olleet keskeisiä ja tärkeitä osia kertomuksessa. Valiokunnan kannanotot ovat arvokkaita ja syventävät valtioneuvoston tarkastajien kannanottoja. En enää puutu näihin aiheisiin muuten kuin korostamalla taas uudelleen Euroopan unionin rakennerahastoista tulevien varojen hallinnoinnin ja budjettoinnin uudistamisen tärkeyttä. Uuden budjettimallin avulla on voitava luopua valtion talousarvion sisällyttävistä liian rajoittavista ja sitovista momenttikohtaisista kansallisten rahoitusosuuksien määräraharavauksista ja luotava joustavampi järjestelmä.

Muutama lisäkommentti on kuitenkin paikallaan niistä muista huomioista, joita valiokunta on nostanut esille mutta joita se ei laajemmin ole kertomuksessaan käsitellyt. Valtioneuvoston tarkastajat pitävät valtionvelan kehitystä edelleen hyvin huolestuttavana, kun otetaan huomioon yhä vaikeana jatkuvan työttömyyden vaikutus valtion tulo- ja menokehitykseen, valtionvelan aiheuttamat yhä kasvavat korkomenot sekä maailmantaloutta uhkaava taantuma ja epävarmuus. Mahdollisen laskusuhdanteen aikana valtionvelan hoito vaikeutuisi, ja saattaa tuolloin olla se vaara olemassa, että valtion velkaantumisessa joudutaan uudellekin kasvu-uralle.

Puolustusvoimien organisaatiouudistuksen osalta valtioneuvoston tarkastajat ovat joutuneet toteamaan, ettei puolustushallinto ole ottanut riittävästi huomioon eduskunnan ja eri valiokuntien edellyttämiä näkökohtia toteutetuissa ja edelleen jatkuvissa organisaatiomuutoksissa. Ongelmana valtioneuvoston tarkastajat ovat nähneet sen, ettei organisaatiouudistusten seurauksia eri vaikutuksia huomioon ottavien laskelmien puuttuessa ole edes mahdollista arvioida. Näin ollen ei voida tarkkaan laskea näiden hankkeiden valtioneuvoston vaikutuksia.

Erityisesti on tässä yhteydessä syytä korostaa, että varuskuntien siirroilla paikkakunnilta toisille on monia hyvin kielteisiä ja haitallisia vaikutuksia niin alueellisesti kuin paikallisestikin. Tämän vuoksi olisi viipymättä tehtävä päätökset siitä, mitä toimintoja varusmieskoulutuksen menettäviin varuskuntiin jää ja millaisiin korvaaviin toimenpiteisiin ryhdytään.

Lääkekustannusten nousun hillitseminen on myös kertomuksessa oleva keskeinen kysymys. Lääkehuolto on olennainen osa terveydenhuoltojärjestelmää. Lääkekustannukset ovat Suomessa nousseet jatkuvasti, ja nousu on ollut hy-

vin nopeaa, noin 10 prosenttia vuodessa. Nousu on jatkunut myös silloin, kun muut terveydenhuollon menot ovat taloudellisen tilanteen johdosta vähentyneet. Lääkekustannusten kannalta on olennaisen tärkeää, mitä lääkkeitä lääkärit määräävät, koska suurimmat kustannukset aiheutuvat lääkäreiden määräämistä lääkkeistä ja sairaaloissa tapahtuvasta lääkkeiden käytöstä. Valtiontilintarkastajien mielestä tulee erityistä huomiota kiinnittää yleisöön ja lääkäreihin kohdistuvaan lääkemarkkinointiin ja sen valvontaan.

Värderade talman! Som avgående riksdagsman håller jag mitt sista anförande från den här talarstolen. Jag känner ett visst vemod när jag blickar ut över salen och ser bekanta ansikten. Jag känner också tacksamhet över att jag som riksdagsman och statsrevisor alltid har fått stöd och förståelse från er sida. Jag är dessutom stolt över att jag har fått vara riksdagsman under den riksdag som stiftade ny grundlag för Finland.

De statsrevisorer som väljs efter valet får arbeta under den nya grundlagen. De kommer också att arbeta i en ny miljö, eftersom även Statens revisionsverk kommer att bli en del av riksdagen. De behövliga ändringarna är nu gjorda och de skapar en ny och god grund för en fungerande revisionsorganisation. Det blir de nya statsrevisorernas och revisionsverkets sak att skapa ändamålsenligt och verksamt innehåll inom de nya ramarna.

Arvoisa puhemies! Olen ehkä hieman pitkään ja poukkoillenkin puhunut sekä valtiontilintarkastajain kertomuksesta, sen aiheesta, että uudesta perustuslaista, mutta siihenkin on syy. Pois jäävänä edustajana pidän nyt viimeistä puhettani tältä paikalta. Tunnen siksi pientä haikeutta, mutta myös kiitollisuutta. Jokaiselta teistä, hyvät edustajatoverini, olen aina saanut tukea ja ymmärtämystä työssäni niin kansanedustajana kuin myös valtiontilintarkastajana.

Olen myös ylpeä siitä, että olen saanut olla eduskunnan jäsenenä aikana, jolloin maallemme on säädetty uusi perustuslaki. Eduskunnan aikanaan valitsemat uudet valtiontilintarkastajat tulevat työskentelemään uuden perustuslain mukaan ja ympäristössä, jossa on tapahtunut eduskunnan pitkään toivoma muutos eli Valtiontalouden tarkastusviraston tuominen eduskunnan yhteyteen. Muutokset on nyt tehty ja näin luotu edellytykset toimivalle tarkastusjärjestelmälle, jolle uudet valtiontilintarkastajat ja Tarkastusvi-

rasto aikanaan tulevat luomaan tarvittavan sisälön.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Edellisellä eduskuntakaudella uudistettiin aluepoliittista lainsäädäntöä. Tässä työssä ed. Metsämäki oli myös osaltaan mukana. Hän on nyt ollut tässä eduskunnassa valtiontilintarkastajien puheenjohtajana ja on jäämässä pois eduskunnan jäsenyydestä. Uskallan lausua, ed. Metsämäki, osaltani ja, uskon myös, ainakin paikalla olevien puolesta parhaat kiitokset siitä työstä, jota olette tehnyt tilintarkastajien puheenjohtajana.

Kertomus, johon nyt käsiteltävänä oleva asia liittyy, on tehty asiantuntemuksella ja huolella. Siinä käsitellään meille tärkeää aluepolitiikkaa muiden ohella. Alueellinen tasapaino tämän hallituksen aikana on olennaisesti heikkenemässä. Vastuu alueellisesta kehittämisestä meillä kuuluu lain mukaan valtiolle ja kunnille.

Kuntien tilanne tänä päivänä on olennaisesti heikompi. Se on heikkenemässä edelleen. Tähän, arvoisa puhemies, ovat johtaneet ja johtamassa ne ylisuuret leikkaukset, joita Lipposen hallitus on kuntien valtionosuuksiin tehnyt, ja toisaalta myös se uudistus, jolla yhteisöveron tuotto nyt jaetaan. Olemme huolestuneina muun muassa Pohjois-Karjalassa panneet merkille sen, että yhteisöveron tuotto heikkenee olennaisesti edelleen miltei jokaisessa maakuntamme kunnassa. Erityisen suuri huoli tästä on niiden kuntien osalta, joissa muutoinkin ajat ovat ankeimmat. Nämä kunnat ovat pääosin metsätalousvaltaisia kuntia, ja kun yhteisöveron tuotto jaetaan nyt uudella tavalla, ne ovat suurimpia menettäjiä.

Arvoisa puhemies! Valtiontilintarkastajat kertomuksessaan ja myös valiokunta mietinnössään käsittelevät rakennerahastoja koskevaa hallinnointia ja budjetointia. Mielestäni linjaukset ovat oikeat. Budjetointi on saatava toimivammaksi, hallinto on saatava kevyemmäksi ja kaikki EU:lta tulevat varat on saatava tehokkaasti käyttöön, myös ne indeksointivarat, joiden osalta hallitus oli esittämässä, että niitä ei otettaisi täysimääräisesti käyttöön, elleivät kunnat tai muut tahot kansallista osuutta niihin osoita.

Arvoisa puhemies! Pitää kysyä, miten kunnat niillä alueilla, joilla menee heikoimmin, joilla työllisyys on kaikkein heikoin, joilla kuntien taloudellinen tilanne on jo vaarantamassa peruspalvelujen järjestämistä, kykenevät panostamaan tärkeään elinkeinopolitiikan kehittämiseen ja myös siihen rahoitusosuuteen, jota EU-

varojenkin käytöstä edellytettäisiin. Tässä tilanteessa nyt olemme.

Mielestäni jatkossa on alueellisen tasapainon nimessä löydettävä sellaiset mallit ja rahoitusjärjestelmät, joilla myös kuntien selviytyminen ja tätä kautta seutukuntien ja maakuntien mahdollisuudet oman alueensa kehittämiseen täysimääräisesti turvataan. Se edellyttää mielestäni aluepolitiikan tehon palauttamista, myös sen, jonka osalta nyt on määrärahat viety paljolti. Se edellyttää myös sitä, että kaikki ne mahdollisuudet, joita käsittelyssä oleva alue- ja rakennepolitiikan uudistus Agenda 2000:n osalta tuo, kyetään täysipainoisesti käyttämään ja että tukitasot, tukintensiteetit saadaan riittävän korkeiksi eritoten uuden tukialue 1:n alueella.

Tarvitaan siis määrätietoista toimintaa paitsi EU-politiikan myös kansallisen aluepolitiikan osalta. Se, arvoisa puhemies, pitää sisällään kaiken ennen hyväksi ja tuloksekkaaksi koetun toiminnan, se pitää sisällään kuntien elinvoimasta huolehtimisen, se pitää sisällään palvelurakenteesta ja infrastruktuurista huolehtimisen ja myös alueellisia eroja tasaavan toiminnan, kuten kuljetustuen, säilyttämisen.

Pohjois-Karjalassa, arvoisa puhemies, on monissa kunnissa työttömyystilanne nyt huonompi kuin vuosi sitten. Tämä on mielestäni erittäin huolestuttavaa tilanteessa, jossa kuitenkin edelleen talouden kasvu on kohtuullisen hyvää, on eletty pitkä vahvan talouskasvun aika ja on tapahtunut ennätysmäistä maassamuuttoa, niin että maakunta on menettänyt juuri sellaista parhaassa työssä olevaa koulutetuinta väestöosaa, jota siellä erityisesti tarvittaisiin. Tästä voimakkaasta muuttoliikkeestä huolimatta työttömyystilanne ja työttömyysaste on useissa kunnissa noussut.

Tämä kertoo sen, arvoisa puhemies, että aluepolitiikan osalta ei ole kyetty toteuttamaan sitä tasapainoista aluekehitystä, johon kaikki hallitukset ovat ilmoittaneet osallistuvansa. Myös Lipposen hallitus on ohjelmassaan ilmoittanut sitä tavoitetta tukevana. Käytännön toimet ja tulokset eivät ole tätä nyt kuitenkaan osoittamassa. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Tässä yhteydessä on syytä uudelleen viitata viime päivinäkin käytettyihin vakaviin puheenvuoroihin ja myös siihen vetoomukseen, jonka eri tahojen asiantuntijat, merkittävät vaikuttajat muutama viikko sitten maan tasapainoisen kehityksen puolesta esittivät. Meillä Suomessa, arvoisa puhemies, pitää toteuttaa suomalaista aluepolitiikkaa.

Kun täällä on vedottu siihen, että EU:n alueella on vahvasti panostettu aluekeskuksiin ja keskuksen kehittämiseen, eivät nämä kaikki mallit Suomessa toimi. Meillä on harva asutus. Meillä on pitkät välimatkat. Meillä ovat keskeisellä sijalla metsätalous ja metsäsektori edelleenkin ja sen antamat työ- ja toimeentuloedellytykset. Meidän on siis katsottava kansallisista ja omista lähtökohdistamme, millä tavoin alueellinen kehitys parhaiten kyetään turvaamaan, ja toimittava jatkossa niin, että aluepolitiikan teho palautuu, että työpaikkakehitys saadaan alueilla nykyistä olennaisesti paremmaksi ja että siellä turvataan koulutuksen, tuotekehityksen ja myös uuden teknologian edellyttämät rahoitus- ja kehittämismahdollisuudet yhdessä elinkeinoelämän ja merkittävällä tavalla myös valtiovallan toimin siinä tilanteessa, kun aluepoliittisia toimia uuden luomisen ja osaamiskeskusten kehittämisen osalta meillä tarvitaan.

Ed. M e t s ä m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Väistön puheenvuoron johdosta ensinnäkin kiitoksia ystävällisistä sanoista, ed. Väistö.

Mutta sitten itse asiaan. Kun ed. Väistö arvostele nykyään tehtävää aluepolitiikkaa, niin kyllä varmasti arvostelulle on sijaa. Mutta on myös mietittävä sitä, että kun valtiontilintarkastajat tutustuivat itse tähän aiheeseen, niin meille tuli myös tietoa siitä, että ei ole pelkästään puutetta rahasta ja hyvästä tahdosta tehdä asioita, vaan on myös puutetta hyvistä hankkeista ja innovaatioista itse alueilla, puutetta on molemmista asioista.

Sitten myös, mihin kertomuksessa viittaamme, hyvin paljon on aivan liian pieniä projekteja, joissa raha sirpaloituu eikä niillä saada aikaan sitä vaikutusta, joka saataisiin, jos projektit olisivat suuremman kokoisia.

Ed. Väistö totesi, että tarvittaisiin suomalaista aluepolitiikkaa. Minä näkisin, että se on juuri suomalaista aluepolitiikkaa, jota on harrastettu. Minä näen, että satsaaminen kasvukeskuksiin, maakuntakeskuksiin on juuri sitä oikeata politiikkaa. Sillä myös, jos se onnistuu, pidetään väki maakunnissa, niin kuin myös ed. Väistö peräänkuulutti.

Ed. V ä i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää se, että kootaan pieniä hankkeita suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Mielestäni valtiovarainvaliokunta on mietinnössään tähän aivan oikein kiinnittänyt huomiota. On

tuettava myös pieniä, innovatiivisia, teknologisesti kehittyneitä hankkeita. Niillä voi olla jatkossa kokonaisuutta ajatellen suuri merkitys. Mittavat ja merkittävät yrityksetkin ovat lähteneet liikkeelle pienistä, hyvistä keksinnöistä, hyvistä teknologisista ratkaisuista. Niitä on jatkossa myös tuettava ja tarvittaessa koottava hankkeita suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Mitä tulee kysymykseen kasvukeskusajattelusta, nyt Lipposen hallitus korostaa, että kun kasvukeskuksiin satsataan, niin sieltä säteilee ympäristöön myönteistä, myös työllisyyttä ja elinvoimaisuutta kaikinensa. Mielestäni tässä tilanteessa pitäisi nähdä niin, että ellei kasvukeskusten ympäristössä, ajateltakoon vaikkapa maakuntakeskuksia, voida kohtuullisen hyvin ja jos siellä ei ole elinvoimaa ja työllisyyttä ja selviytymisen mahdollisuuksia, niin nyt tässä tilanteessa näyttää siltä, että se heijastuu hyvin voimakkaasti myös maakuntakeskuksen elinvoimaan. Eli enemmänkin nyt tilanne toimii niin päin. Nykyinen muuttoliike on uuden tyyppinen. Eivät enää maakuntakeskuksetkaan sillä tavoin kykene pysäyttämään tässä tilanteessa muuttajia, niin kuin kenties aiemmin on tapahtunut.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kertomus ja eduskunnan saamat lukuisat tutkimukset ja selvitykset osoittavat, että Lipposen — Niinistön hallituksen aikana köyhät ovat köyhtyneet ja rikkaat ovat rikastuneet. Hallitus on siten harjoittanut julmaa kokoomuslaista sosiaalipolitiikkaa. Sen tietysti ymmärtää kokoomuksen osalta, eihän se ole köyhän asiaa koskaan ruikuttanutkaan, mutta sen sijaan ei voi ymmärtää, että vasemmisto kokonaisuudessaan on ollut tukemassa tällaista politiikkaa. Esimerkkeinä tarvitsee vain mainita sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahan poistaminen ja kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus, jotka kertovat korutonta kieltään siitä, mikä on hallituksen sosiaalipoliittinen linja ja sosiaalinen omatunto.

Mitä tulee hallituksen aluepolitiikkaan, se on varmasti ollut hallituksen asialistalla viimeisenä, jos sitä yleensä ollenkaan on ollut edes olemassa. Voisi ehkä sanoa niinkin, että aluepolitiikkaa on vaikea arvostella, koska eihän sellaista voi arvostella, mitä ei ole olemassakaan, mutta sen sijaan aluepolitiikan puutetta voi kyllä perustellusti arvostella.

Hallituksen asennetta kuvaa erinomaisella tavalla äskeisellä kyselytunnilla ministeri Jaakon saaren antama vastaus suulliseen lisäkysymykseen. Kun tiedustelin, pitävätkö hallitus ja työmi-

nisteri onnistuneena sellaista talous- ja työllisyyspolitiikkaa, joka on hallituskauden aikana vienyt Lapista noin 5 000 nettotyöpaikkaa, ministeri vastasi kirkkain silmin ja oman ilmoituksensa mukaan puhtaalla omallatunnolla, että hän pitää sitä erittäin onnistuneena. Luulen, että lappilaiset, pohjoiskarjalaiset ja monissa muissa maakunnissa asuvat eivät voi yhtyä tähän ministerin vakuutukseen ja käsitykseen.

Täällä on puhuttu hyvin paljon myöskin teknologiamäärärahojen jaosta. On varmasti totta, että monien maakuntien alueilta ei ole ollut riittävästi hakemuksia tai ainakaan kriteerit täyttäviä korkean teknologian hakemuksia. Mutta tällä poliitikalla, jota hallitus harjoittaa, ei niitä koskaan tulekaan, ja nämä maakunnat tulevat kuihtumaan pois Suomen kartalta. Ensisijaisen tärkeää olisikin se, että näitä varoja ohjattaisiin maakuntien osaamisen tason kohottamiseen, siellä olevien yliopistojen ja erilaisten tutkimusyksiköiden vahvistamiseen ja niiden toiminnan tason nostamiseen. Kun katsotaan, mistä ja kenen rahoittamana ja luomana alun perin näiden muutaman keskuksen teknologian taso on nousut, voi selvästi todeta, että valtion maksamat yliopistot, valtion kustantamat Tekesin laitokset, valtion kustantama VTT jne. ovat olleet luomassa sitä osaamisen tasoa, joka nyt poikii näillä alueilla. Tätä rahaa pitäisikin nimenomaan tämän perusosaamisen nostamiseen kohdentaa maakuntiin ja sitä kautta saada liikkeelle se kehitysprosessi, joka tuo työpaikkoja myös näihin maakuntiin. Kun nämä määrärahat, joita käytetään korkean teknologian tutkimus- ja tuotekehitykseen, ovat merkittävällä tavalla nousseet, voi myös kysyä, onko ne tällä hetkellä jaettu kaikilta osin kaikkein tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Meillä on maassamme erinomainen lippulaiva Nokia, jonka voitto viime vuodelta oli noin 15 miljardia markkaa, joka jakoi osinkoa noin 4 miljardia markkaa, josta noin 3,5 miljardia markkaa menee ulkomaille. Samanaikaisesti tutkimus- ja tuotekehitysavustuksia on Nokialle myönnetty yli miljardi markkaa. On hyvä tietysti, että Nokia voi edelleen kehittyä ja käyttää näitä hyväksi, mutta voi kysyä, onko tämä enää kaikkein tarkoituksenmukaisinta ja tehokkainta avustamista tällä tavalla vai voitaisiinko näitä rahojä käyttäen myös tarkoituksenmukaisemmin.

Kaiken kaikkiaan kansallinen aluepolitiikka on maassamme ajettu alas. Alueelliset työllisyysmäärärahat investointeihin on lähes nollattu tälle vuodelle. Kaiken kaikkiaan voi todeta, että jos

nykyhallituksen suuntaus jatkuu, muutaman eduskuntakauden jälkeen on enää myöhäistä puhua maakuntien puolesta. Siksi meidän on saatava aluepolitiikkaan, sosiaalipolitiikkaan suunnanmuutos nyt edessä olevien vaalien yhteydessä.

Ed. Kalli merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun usein kuulee kerrottavan, mitä keskustan kansanedustajat puhuvat tupailloissansa, väistämättä, kun ei pidä kaikkea mahdollisena, niitä ei usko; ei ole mahdollista, että asioista voidaan puhua sillä tavoin kuin väitetään puhutun. Mutta kun nyt kuuntelin ed. Mannista, minun on pakko ruveta uskomaan. Nimitäin ei tämmöiseen tupailtameinkin ansaitsisi lähteä tässä salissa siitäkään huolimatta, että meitä kuulijoita on näin kovin vähän.

Ottamatta kantaa yleiseen linjanvetoon, jonka ed. Manninen — sikäli kuin se nyt linja oli — esitti, haluan oikaista sen, kun satuin olemaan itsekin paikalla, mikä liittyy ministeri Jaakonsaareen. Kun ed. Manninen väitti, että ministeri Jaakonsaari pitää erittäin onnistuneena sitä seikkaa, että ed. Mannisen kysymyksessä esiintyi tämä 5 000 nettotyöpaikkaa Lapissa, ministeri Jaakonsaari ei tietenkään puhunut siitä seikasta, vaan ministeri Jaakonsaari tunsu oikeutettua tyytyväisyyttä siitä, että maahan on luotu viimeisen vuoden aikana, siis tähän koko tasavaltaan, enemmän työpaikkoja kuin koskaan Suomessa on niin lyhyellä aikavälillä luotu. Tämä nyt pikku tarkennuksena siihen, mitä ed. Manninen puheenvuorossansa korokkeelta esitti.

Kuten sanoin, arvoisa rouva puhemies, minusta olisi hyvä, että olisi jonkinlainen rehellisyyden tai ainakin muunnetun totuuden kriteeristö, joka ei kauheasti menisi punaiselle silloin, kun tässä salissa keskustellaan.

Ed. M a n n i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä nimenomaan kysyin ministeri Jaakonsaarelta, pitääkö hän onnistuneena sellaista politiikkaa, joka on vienyt Lapista 5 000 nettotyöpaikkaa. Ja hän kyllä selkeästi ilmaisi tyytyväisyytensä, minkä ed. Kekkonen voi tarkistaa eduskunnan pöytäkirjoista.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sellainen sanonta,

muistaakseni puolalaisen Jerzy Lecin, että monta asiaa olisin ymmärtänyt, ellei niitä olisi minulle selitetty. Kyllä ed. Manninen nyt selittää tämän sillä perinteisellä kaavalla, että osoita ihmiselle sormellasi kuuta, niin ihminen rupeaa tuijottamaan sormeaa. Kyllä ed. Manninen nyt tuijottaa sormeaa silloin, kun olisi syytä katsoa sinne, minne osoitetaan, eli siihen kokonaistyöpaikkojen lisääntymiseen, joka on ainutlaatuisia Suomen historiassa ollut esimerkiksi viimeisen vuoden aikana.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa rouva puhemies! Tämän eduskuntakauden loppumetreillä on luonnollisesti hyvä tilaisuus tässä yhteydessä tarkastella sitä politiikkaa, jota on harjoitettu, ja erityisesti sen tuloksia kansakunnan osalta.

Tämä Lipposen hallitus on poikkeuksellisen erikoinen pohjaltaan. Se on vasemmistovetoinen hallitus, mutta siinä on myös oikeisto mukana, ja politiikan linjaukset ovat hyvin sekavia juuri ehkä tästä syystä, mitään linjaa ei oikeastaan ole ollut. Mutta tietysti, kun ajatellaan, että nämä viisi puoluetta, jotka ovat hallituksessa, ovat esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuustossa istuvina puolueina, niin että muita, oppositiopuolueiden tai hallituspuolueiden ulkopuolisia ryhmiä Helsingin kaupunginvaltuustossa taitaa olla 5 valtuutetun verran 85:stä — voi olla, että hieman enemmän, mutta suunnilleen sellainen määrä — niin on selvää, että hallitus on ajanut niiden alueiden etua, joissa sen puolueiden kannatus on vahvin. Tämä näkyy ehkä kaikessa, niin sosiaalipolitiikassa, veropolitiikassa kuin ennen kaikkea tietysti paljon puhutussa aluepolitiikassa.

Hallituksen ohjelma tai hallitusohjelman lisäpöytäkirja sisälsi huomattavasti leikkauksia silloin, kun sitä käsiteltiin. Näitä arvosteltiin ennen nykyisen hallituksen virkaan astumista. Silloinen oppositio oli kovasti ärhäkkä kaikkia säästöjä kohtaan. Vasemmisto vastusti suunnilleen kaikkea, mutta sitten kun tuli hallitusohjelma Lipposelle, silloin sinne kirjattiin, että kaikkia vuonna 95 voimassa olevia yksivuotisia säästölakeja, säästöpäätöksiä jatketaan, ja niiden arvo oli 12 miljardia markkaa. Sen päälle sitten tehtiin pitkä pitkä lista erilaisia säästöjä.

Varmasti kaikki tunnustamme, että niin edellisen hallituksen kuin nykyisenkin on pitänyt säästöjä tehdä ja aika mittaviakin, jotta talouden kuntoon saaminen Holkerin hallituksen jäljiltä olisi ollut mahdollista. Siinä sitten on makrotasolla onnistuttukin, mutta tulokset leikkausten ja veropäätösten jälkeen tänä päivänä ovat aika

murheellisia. Myös aluepolitiikan osalta on murheellinen tilanne tässä maassa tällä hetkellä. (Ed. Tiuri: Holkerin aikana oli ylijäämää!) — Niin, voitaisiin tietysti pitkäänkin keskustella Holkerin hallituksen aikaisista toimenpiteistä. Silloinhan velkaa otettiin ei valtiolle vaan kansakunnalle. Kansakunnalle otettiin velkaa todella mittavasti ja sitten ne velat jouduttiin sosialisimaan, kun velanottajat eivät kyenneet niistä vastaamaan, pankit ja yksityiset, jotka olivat velat ottaneet. Tästä on kysymys, ed. Kekkonen, tutustukaa hieman paremmin lähihistoriaan!

Arvoisa puhemies! Lipposen hallitus leikkasi aiempien leikkausten päälle opintotukea, lapsilisää, kansaneläkkeen pohjaosaa, indeksejä, sairausvakuutuspäivärahoja, kansaneläkkeen muita etuuksia, kuntoutusta muun muassa ja työttömyysturvaetuksia erittäinkin voimakkaasti, asumistukea leikattiin ja sitten kotihoidontukijärjestelmää leikattiin niin, että se koki kaikkein voimakkaimman leikkauksen. Lisäksi kuntien valtionosuuksia leikattiin erittäin rankasti, mikä on suoraan johtanut siihen, että kuntien peruspalvelujen varassa elävien ihmisten asema on vaikeutunut. Kunnallisvero on kiristynyt. Samalla tämä epäoikeudenmukaisemmin jakautuva kunnallisvero on kiristynyt samalla, kun valtion verotusta on erityisesti hyvätuloisten osalta voimakkaasti kevennetty, eli linja on ollut hyvin selkeä oikeistolainen linja: rikkaille on annettu ja köyhiltä on otettu ihan yksiselitteisen selkeästi.

Tämä on tietysti hämmästyttävää, kun vasemisto on kokonaisuudessaan hallituksessa kuitenkin, eli hallituksen talouspoliittisesta linjasta voi sanoa, että kannustusta ja sitouttamista se on ollut. Kannustettu on kaikkia vähävaraisia sillä, että heiltä on leikattu, jotta he lähtisivät tekemään jotakin työtä, on se sitten valoisaa tai hämärää työtä. Toisaalta sitten sitoutettu on kuuluisalla tavalla todella suurituloisia erilaisiin etuuksiin, ja tämä on se ajankuva, mihin on ajaututtu. Tämä on mielestäni täysin virheellistä, epäoikeudenmukaista ja epäsosiaalista politiikkaa, ja siinä suhteessa todella tarvitaan muutosta.

Nyt tiedämme, että jatkossa varoja ei mittavasti ole jaettavaksi, jolloin tällaiseen huutokauppameininkiin, johon on nyt jossain määrin menty, ei ole varaa, vaan on todella tarkkaan katsottava, mihin lisäpanokset sijoitetaan, jotta ne parantavat työllisyyttä ja toisaalta nostavat ahdinkoon ajatut köyhimmät ihmiset nälkäjonoista pois. (Ed. Tiuri: Pitääkö leikkaukset perua ja lisää velkaa?)

Arvoisa puhemies! Leikkauksia on joiltain osin totta kai peruttava, koska ne ovat ajaneet ihmisiä totaalisesti ahdinkoon, lapsiperheitä, mikä näkyy sitten muun muassa lasten häiriökäyttäytymisen ja jopa ikävä kyllä rikollisuudenkin lisääntymisenä. Ei leikkauksia toki voida tuosta vain kaikkia purkaa, se on aivan selvä, mutta ei myöskään ole mitään perusteita eikä syytä tehdä sen tyyppisiä veroratkaisuja kuin nyt esimerkiksi tälle vuodelle tehtiin, eli esimerkiksi 320 000 markkaa vuodessa ansaitseva saa 3 000 markkaa kevennystä verotukseensa tänä vuonna. Se on epäoikeudenmukaista, kun työttömän peruspäiväraha nousee 1 markalla eli 300 markalla ehkä suunnilleen vuodessa. Onhan siinä käsittämätön yhtälö.

On puhuttu vuorineuvoksien rouvista, jotka menettivät sairauspäivärahansa. Täytyy huomata, että vuorineuvokset ovat saaneet tuon kaiken suurimman veronkevennyksen Lipposen hallitukselta. Vaikka heidän rouvansa sitten ovat menettäneetkin sairauspäivärahan, se ei ole ongelma. Ongelma ovat sen sijaan ne nuoret, jotka ovat menettäneet sairauspäivärahan, kun ovat sairastuneet, eikä heillä ole ollut työtä ja toimeentuloa, tällaista, joka olisi vaikuttanut tuon sairauspäivärahan säilymiseen. Tuo päätös oli tältä osin aivan kohtuuton, ja pitäisi nimenomaan näin korjata, että ei niille vuorineuvoksen rouville anneta. He elävät entistä leveämmin sillä itse herra vuorineuvoksen saamalla Lipposen lahjoituksella eli suurella veronkevennyksellä.

Kohdennus siis näissä leikkauksissa on ollut pielessä, ja nyt eteenpäin katsoen tarvitaan todella tarkkaa harkintaa ja kohdentamista, kenelle etuuksia lisätään. Niille on lisättävä, jotka ovat suurimmassa tarpeessa, ja niitä on nälkäjonoissa ja leikkausjonoissa tässä maassa pitkät jonot. Tämä on hirvittävä tilanne, kun ihmiset kuolevat muun muassa leikkausjonoihin, kun kunnilla ei ole varaa järjestää terveyden- ja sairaanhoidon palveluja tänä päivänä.

Samalla tavalla tietysti koulutuksessa opettajien lomautuksia on tehty ja panostukset sitä kautta ovat menneet liian pieniksi. Tämä näkyy nyt ja tulevaisuudessa kansan sivistystasossa. Jyväskylän yliopiston rehtorin kanssa keskustelin jokin aika sitten ja totesin, että uhkaa sellainen tilanne, että yliopisto ei saa luku- ja kirjoitustaitoisia opiskelijoita, kun peruskoulutukseen ei yhteiskunnalla ole riittävästi varaa panostaa tai ei ole halua vaan annetaan lomautusten tuhota peruskoulujärjestelmää. Se on vakava kysymys

ja johtaa kauas tulevaisuuteen hyvin suuria ongelmia — eikä edes kovin kauas.

Arvoisa puhemies! Nimenomaan sosiaali- ja veropolitiikka on ollut todella kylmää ja väärää. Siinä tarvitaan selkeä suunnanmuutos.

Aluepolitiikasta on puhuttu aika runsaasti. Itsekin olen syvästi huolestunut siitä kahtiajaosta, joka maassa on aluepoliittisen kehityksen osalta tapahtunut aivan viime vuosina. Kansallinen aluepolitiikka on laiminlyöty lähes täydellisesti, ja monet oheistekijät, kuten juuri kuntien valtionosuuksien kohtuuttomat leikkaukset, tie- ja rahoitukset ja monet muut kysymykset ovat johtaneet siihen, että maakunnissa kehitys menee taaksepäin. Kuitenkin kokonaistaloudellisesti tehokas aluepolitiikka, järkevä aluepolitiikka, on se sitten niin sanottua vanhanaikaista tai uudenaikaista, on koko kansakunnan etu. Ihmisten pakkautuminen tänne ruuhka-Suomeen ei ole kenenkään edun mukaista taloudellisesti eikä sosiaalisesti. Riittävät panostukset aluepolitiikkaan ovat välttämättömiä ja koko kansakunnan etu, ei vain niiden alueiden, joille se kohdistuu.

Maatalouden osalta tietysti on tilanne todella huolestuttava nyt Agenda-neuvottelujen käynnissä ollessa. Mielestäni Suomen pitää käyttää veto-oikeuttaan koko Agendan ja EU:n laajenemisen suhteen, jos tämä tuhon tie uhkaa jatkua, jolla nyt valitettavasti on viime aikoina näkynyt oltavan, vaikka ministerit ovat antaneet kovinkin lupaavia lausuntoja eduskunnan vielä koolla ollessa. Taitaa olla niin, että kun vaalit ovat ohi ja muutama päivä vaalien jälkeen lopulliset päätökset tehdään, silloin ei enää tarvitse pitää kiinni juuri mistään, vaan voidaan antaa periksi keskieurooppalaisille, niin kuin Suomi on antanut EU-politiikassaan muutoinkin.

Hyväksyn sinänsä kasvukeskusajattelun, mutta en pidä ollenkaan kansakunnan edun mukaisena sitä, että vain kasvukeskuksia ajatellaan ja unohdetaan ympäröivä ja laaja maaseutu. Se johtaa sellaiseen yhteiskuntaan, johon ei pidä maata päästää, slummituvaan ja toisaalta autioituvaan Suomeen, jossa monet ongelmat kärjistyvät.

Arvoisa puhemies! Vielä totean tässä yhteydessä hallinnon uudistuksen osalta, jota on toteutettu viime vuosina ja jota on tulossa toivon mukaan. Hallitus tai oikeastaan edellinen hallitus jo uudisti valtion paikallishallinnon, toteutettiin kihlakuntauudistus. Se on pääosin hyvä uudistus mutta on toki keskittänyt voimakkaasti kihlakuntien palveluja vain muutamille paikkakunnille. Tämän hallituksen aikana on edelleen

niitä palveluja karsittu. Sinänsä kokoaminen ja uudistaminen on ollut paikallaan, mutta se on tapahtunut palvelujen saatavuuden kustannuksella.

Oikeastaan kertomusvuoden aikana uudistettiin läänin- ja aluehallinto. Mentiin suurlääneihin. Se uudistus ei ole tuottanut säästöjä. Se on vain lisännyt uuden portaan hallintoon ja vienyt nämä palvelut ja toiminnot kauas ihmisistä, alueista. Se uudistus oli käsittämätön ja varmasti virhe. Paluuta ei varmaankaan ole, mutta seuraava hallitus joutuu varmasti koko läänin- ja aluehallintoa ajattelemaan uudestaan.

Ennen kaikkea seuraava hallitus on velvollinen mielestäni selvittämään valtion keskushallinnon, ministeriöiden hallinnon uudistamisen. Näyttää siltä, että Lipposen hallitus ei sitä ehtinyt tekemään, niin että kun parin kuukauden kuluttua uusi hallitus muodostetaan, silloin ministeriöt ovat ennallaan ja ministerit nimitetään ilmeisesti likipitään siltä pohjalta kuin tälläkin hetkellä. Kun heidät on sillä tavalla asetettu ja nimitetty, toimikauden aikana muutoksien aikaansaaminen on varmasti hyvin vaikeaa. Onkin kiirehdittävä sitä, että valtion keskushallinto ja ministeriörakenne uudistetaan seuraavan kauden aikana niin, että sen jälkeen tulevan kauden alusta meillä olisi uudistettu valtion keskushallinto, kevennetty ja tehostettu samalla tavalla kuin on kihlakunta-, läänin- ja aluetasolla tehty tähän mennessä. Täällä on varmasti sitä vanhaa tsaarinaikaista järjestelmää, jossa on paljon uudistamisen varaa, ja sieltä saadaan myös merkittävästi säästöjä.

Vielä viimeisenä totean, että valtionyhtiöitä on myyty ja myyty jopa alihintaan ja ne ovat osittain menneet ulkomaalaisten omistukseen. Tästä myynnistä olisi ehkä ollut perusteltua siirtää osa tuotoista myös perusopetukseen. Nyt on rahaa tutkimukseen ja koulutukseen pantu. Se on ollut hyvä, mutta sen lisäksi perusopetuksen turvaamisesta tässä maassa olisi huolehdittava paljon tehokkaammin kuin nyt on tapahtunut.

Ed. T i u r i : Arvoisa puhemies! On arvosteltu nykyistä politiikkaa siitä, että se jakaa Suomen kahtia, ja ilmeisesti ajateltu, että 1970- ja 1980-luvuilla ei mitään sellaista tapahtunut. Vastauspuheenvuorossani ed. Pekkariselle jo selitin sitä, mutta koska siinä ei ollut aikaa tarkemmin selvittää asioita, käytän nyt puheenvuoron, jossa yritän selvittää, mihin maailma on menossa.

Vuodesta 1950 alkaen Suomi on muuttunut hyvin reippaasti, ja vauhti on ollut koko ajan

lähes samaa luokkaa. Esimerkiksi 1955—75 Jyväskylän työssäkäyntialue kasvoi niin, että kun siellä alun perin oli 25 prosenttia Keski-Suomen läänin asukkaista, niin sen jälkeen siellä oli jo yli 40 prosenttia. Kuopion työssäkäyntialue kasvoi suhteellisesti vielä nopeammin, ja nämä kasvut ovat pysähtyneet vain silloin, kun on tullut lama, ja sitten kun on päästy lamasta ohi, kasvu on taas jatkunut samaa rataa. Nämä kasvukeskukset ovat Suomessa kasvaneet jo kymmeniä vuosia, ja samalla lailla työpaikat ovat siirtyneet niille paikkakunnille, joilla on ihmisiä. Tämä johtuu tietoyhteiskuntakehityksestä.

Jos nyt viime vuosien aikana katsoo tilannetta, niin asukasmäärän lisäys on ollut positiivinen vain niillä työssäkäyntialueilla, joissa on ollut vähintään 40 000 asukasta. Silloin on asukasluku kasvanut ja sitä enemmän prosentuaalisesti, mitä suurempi työssäkäyntialue on. Tämä kasvu on ollut aivan samanlaista Etelä-Suomessa kuin Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa niin, että myöskin Etelä-Suomen pienet alueet ovat menettäneet väestöään. Mitään eroa ei siinä ole, Uudellamaalla on käynyt aivan samalla tavalla kuin Pohjois-Karjalassa tai muualla.

Sama koskee työpaikkojen lisäystä. Viimeiset tilastot ovat vuosilta 93—96. Jos työssäkäyntialueella on vähemmän kuin 5 000 asukasta, niin 6 prosenttia työpaikoista on hävinnyt näitten kolmen vuoden aikana täysin riippumatta siitä, missä päin nuo pienet työssäkäyntialueet ovat olleet, Etelä- tai Pohjois-Suomessa. Sitten vasta kun päästään 20 000 asukasta yli, alkaa tulla työpaikkoja lisää ja suhteellisesti sitä enemmän, mitä enemmän on asukkaita.

Oulu, Tampere ja Turun seutu ovat pärjänneet hyvin. Sen sijaan pääkaupunkiseudulla työpaikat ovat lisääntyneet hitaammin kuin näissä vähän pienemmissä kasvukeskuksissa niin, että pääkaupunkiseutu ei suinkaan ole parhaiten pärjännyt, vaan parhaiten on pärjännyt Oulu. Oulun kohdalla tietenkin voitaisiin myös sanoa, että se on aivan kohtuutonta, että Oulu pärjää ja muut alueet siellä lähellä eivät pärjää. Minusta on Pohjois-Suomen kannalta hyvä, että Oulun kasvukeskus on olemassa. Helsingin seutu taas koko Suomen kannalta on aivan välttämätön, jotta Suomi pärjäisi Euroopassa. Jos meillä ei Helsingin seutu pärjäisi tässä tietoyhteiskuntakehityksessä, niin kyllä siinä Suomenkin huonosti kävisi.

Kun täällä puhutaan slummiutuvasta Suomesta, niin sehän olisi katastrofi, jos juuri nämä parhaiten uusia työpaikkoja tarjoavat seudut alkaisivat slummiutua. Se on silloin väärää aluepo-

litiikkaa. Täällä on huolehdittava siitä, että vastaavasti löytyy asuntoja ja tiet ja liikenneyhteydet saadaan kuntoon liikennettä vastaavasti.

Kun sitten väitetään, että tutkimus- ja tuotekehitysvarat on suunnattu väärin, niin ensinnäkin muistan hyvin kun 1980-luvulla aluepolitiikassa jossakin lisätalousarviossa annettiin lisää varoja kehitysalueille. Alun perin hallituksen esityksessä, en muista oliko se Holkerin vai sitä edellisen hallituksen aikana, mutta kuitenkin hallituksen esityksessä oli, että annettaisiin Tekesin kautta ne rahat, mutta silloiset aluepoliitikot muuttivat sen niin, että se annettiin vain yritystukiin. Se oli minusta valtava virhe, koska silloin jo olisi voitu sillä rahalla saada paremmin pärjääviä yrityksiä, mutta se oli aika omituista politiikkaa.

Nyt tilanne on tietenkin muuttunut. Esimerkiksi Suomen Akatemian on jakanut korkeakouluille rahoja suurin piirtein samassa suhteessa, hämmästyttävää kyllä, kuin on anomuksiakin tullut. Eli anojat ovat ilmeisesti kohtuullisesti ymmärtäneet, mihin kannattaa rahaa anoa. Helsingin yliopistohan on saanut eniten, keskimäärin 28 prosenttia 1990-luvulla, mutta Helsingin yliopiston osuus esimerkiksi valmistuneista tohtoreista on ollut huomattavasti suurempi niin, ettei ainakaan siinäkään voi puhua keskittymisestä vaan pikemminkin päinvastoin. Seuraavaksi eniten Akatemialta on sitten varoja saanut Turun yliopisto. Täällä on syytetty aluepolitiikkojen suunnalta, että Helsingin seudulle on Akatemian professoreita ja huippuyksiköitä annettu paljon enemmän kuin muille alueille. Nämä valinnat ovat täysin perustuneet ulkomaalaisiin asiantuntijoihin. Näitä asiantuntijoita tuskin voi pitää kovin puolueellisina. Kyvykyys on määrännyt valinnan.

Tekesin rahoja on lähinnä suunnattu, silloin kun on korkeakouluista kysymys, soveltuvaan tutkimukseen. Teknillinen korkeakoulu, joka edustaa noin puolta kaikista tekniikan tohtoreista ja tutkimustyöstä, sai Tekesiltä noin 17 prosenttia sen jakamista tutkimusvaroista. Seuraavaksi eniten sai Tampereen tekninen korkeakoulu. Helsingin yliopisto sai vain 6 prosenttia, Oulun yliopisto 5 jne. Ei tässäkään mistään keskittämisestä ole kysymys.

Yrityksille Tekes on jakanut tuotekehitystukea. Kun verrataan eri maakuntien osuutta Tekesin yritystuista vastaavaan osuuteen yritysten omista t&k-varoista, huomataan, että Tekes on oikeastaan "sortanut" Helsingin seutua. Viimeisistä tilastoista vuonna 97 Helsingin seudun osuus yritysten saamista Tekesin rahoista oli 42

prosenttia, mutta seudun osuus yritysten omista tuotekehitysrahoista oli 50 prosenttia.

Esimerkiksi Tampereen seudun osuus Tekesin tuista oli lähes 10 prosenttia, mutta Tampereen seudun osuus yritysten tutkimus- ja tuotekehitysrahoista vain 8 prosenttia, joten Tekes on antanut suhteellisesti enemmän varoja sinnekin kuin Tampereen seudun yritykset ovat omista varoista sijoittaneet. Pohjois-Karjalan kohdalla tilanne on vielä selvempi. Tekesin rahoista on annettu noin kolminkertainen osuus Pohjois-Karjalaan verrattuna Pohjois-Karjalan yritysten osuuteen Suomen yritysten t&k-varoista.

Kaiken kaikkiaan nämä varat on minusta sijoitettu hyvin ja tulokset ovat olleet loistavia. Suomi on nyt saavuttanut kolmannen tukijalan, elektroniikan, mikä huonossakin tilanteessa, kun nyt monilla muilla teollisuudenaloilla on vähennystä, on kuitenkin johtanut siihen, että Suomi vielä pärjää.

Keskustapuolue on tulo- ja menoarvion vastalauseessa vaatinut Tekesin varoja jaettaviksi aluepoliittisin perustein. Minusta se vastaa olympiajoukkueen nimeämistä maakunnittain. Suomen etu on valita paras mahdollinen joukkue. Valtion tutkimusvarat on jaettava kyvykkyyden perusteella, ei hehtaarien mukaan.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! En ole aivan varma, päädyinkö samaan lopputulokseen kuin ed. Tiuri, mutta arvostan hänen loogiikkaansa. Se on kuin eri planeetalta, kun verrataan sitä siihen keskusteluun, mitä tämänkin asian yhteydessä on joutunut kuulemaan.

Aluekeskustermnologista, joka aluekeskusajattelun ympärillä pyörii, on ihan historiallisessa mielessä syytä muistaa, että se oli Rafael Paasio, joka muistaakseni vuonna 66 lanseerasi tämän ajatuksen ensimmäisen kerran. Sen jälkeen se on vaihtelevalla menestyksellä elänyt poliittisessa keskustelussa. Olen vain havainnut tässäkin keskustelussa, että aluekeskusajattelulla on hyvin erilainen sisältö siitä riippuen, kuka kulloinkin sattuu olemaan puhuja.

Euroopan unionin rakennerrahastojen toiminnan uudistaminen on minusta olennaista ja keskeinen osa Agenda 2000 -asiakirjaa. Sen on tietenkin ihan tavoitteellisesti syytä olla instrumentti, jota aluepolitiikan tulee käyttää. Mutta se ei tietysti pelkästään riitä. Jäljelle jää toimeenpaneva ja samalla myös ideoiva taho. Silloin tietysti lakkautettujen lääninhallitusten tilalle astuneet maakuntien liitot ovat aivan keskeinen tekijä. Kyllä ne nyt ovat niin kauan olleet jo elossa,

että on täysi syy kysyä, mikä on maakuntien liittojen rooli, mitä ovat niiden aikaansaannokset, oikeastaan jopa sitä, mikä on niiden filosofia tällä hetkellä.

Maakuntien liitot eivät ole vastanneet niitä odotuksia, joita niille asetettiin silloin, kun siihen järjestelmään siirryttiin. Kovin suotavaa olisi, että seuraava eduskunta kävisi tästä tärkeästä instituutiosta keskustelun siitä lähtökohdasta, mitä lähtökohtaa nyt tässäkin keskustelussa on käsitelty.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kekkonen puhui rakennerrahastoista ja siitä hallinnointimenettelystä, joka tänä päivänä siellä on, ja maakunnallisten liittojen asemasta. Jollakin tavalla ed. Kekkonen ajatuksiin voi yhtyä, että siinä kentässä on hyvin paljon sellaista problematiikkaa, joka ei ainakaan omia odotuksiani ole vastannut siitä, miten sen pitäisi toimia. Sama koskee kokonaan EU:n rakennerrahastojen käyttöä, sitä, miten ne varat Suomessa on käytetty. Ovatko ne hankkeet olleet sellaisia, mitä niillä olisi odottanut voitavan vaikka työpaikkojen suhteen saada? Ovatko ne olleet liian pieniä ja sirpaleisia?

Oma analyysini tästä on sen tyyppinen, jotta tässä kävi sillä tavalla, että kun Suomi liittyi EU:hun, meillä ei silloin ollut mielikuvaa, ei ollut valmiuksia siihen, mitä kaikkea voisi tehdä, millä tavalla nämä asiat pitäisi tehdä. Sanoisiko niin, jotta vähän hätäpäissään alueilla tehtiin projekteja, joille keksittiin nimikkeitä. Siinä olivat mukana oppimiskeskukset ja ovat hyvin vahvasti nytkin, jotka ovat tärkeitä elementtejä. Mutta loppujohdannainen, tulos, mihin sen piti johtaa, ei onnistunutkaan, vaan niistä tuli kylli mahdollisesti joitain grillikatoksia ja levähdyspaikkoja tai jotain pieniä kenttiä, missä mahdollisesti sulkapalloa pelataan, ja tällaisia. Isot hankkeet, joiden piti nostaa bruttokansantuotetta alueella, eivät toteutuneetkaan.

Hallinnon byrokraattisuus, se, millä tavalla rahat kiertävät, millä tavalla tehdään irrotuspäätöksiä eri hallinnonaloilta, on niin sekava ja mutkikas. Sehän menee ristikkäin kaikkien ministeriöiden osalta. Pitää kysyä viidestä kuudesta paikasta lausuntoa ennen kuin saadaan jokin pieni hanke eteenpäin. Sehän tarkoittaa sitä, että hallinnointi vie jo kustannuksina suurimman osan, ja todellisuudessa, vaikka olisi hyväkin hanke, itse hankkeeseen, lopputulokseen ei oikeastaan rahaa hirveän paljon jääkään, vaan hallinto syö suurimman kakun.

Mietinnössä ja itse kertomusosassa on ihan hyvin todettu näistä asioista, että tätä järjestelmää on kehitettävä. On etsittävä yksinkertaisempia malleja siten, jotta se voidaan helpommin hahmottaa eikä itse byrokratia veisi niin paljon aikaa eikä rahaa.

Niistä monista kysymyksistä, joita muutkin puhujat ovat ottaneet esille, kuitenkin aina pitää muistaa se, että jos puhumme isoista veronkevennyksistä, meidän on aina osoitettava se, kuka on maksaja. Kun neljä vuotta sitten hallitus lähti hahmottamaan linjaa, hallitusneuvottelut olivat käynnissä, voi tietysti kysyä sitäkin, minkä takia niin laajapohjainen hallitus muodostettiin tai yleensä saatiin kasaan. Kyllä silloin monet vastuulliset puolueet olivat sitä mieltä, että Suomi on kuitenkin pelastettava siitä tilanteesta, johon oltiin menossa. Hallituskipeyttä olisi kyllä voinut odottaa Suomen keskustapuolueeltakin.

Kun tulevaisuutta miettii, mitä vaalien jälkeen tulee tapahtumaan, jos Suomen keskusta saisi oikein veret seisauttavan voiton, yli sata kansanedustajaa? Yhdessä vaalitulaisuudessa kysyin työreformista. Siellä joku keskustapuolueen isäntä sanoi, että eihän sitä toteuteta, koska ei demarit sitä hyväksy. Sanoin, että kyllä se aika ihme tilanne olisi, jos kepu saisikin yli sata kansanedustajaa eikä toteuttaisi työreformia: taasko te pettäisitte kansan, kun olette luvanneet työreformia ja olisi yli sata kansanedustajaa? Nämä huusivat demareita apuun, jotta demarit pelastavat, että ei tule katastrofia, ei tule lakkoaaltoa neljän vuoden sisällä, sellaista, mikä tulee tapahtumaan, jos se reformi toteutetaan.

Siinä mielessä tämä onkin hyvin mielenkiintoinen näköala työreformiin ja tietysti liittyy tähänkin, koska kertomusaikana on vakautta haettu yhteiskuntaan. Se on saavutettu. Se on antanut hyviä hedelmiä. Mutta pitää sanoa, että kyllä kokoomus on retuuttanut hallitusta, sen vasemmistosiipeä, mukanaan kuin kaulalenkistä vienyt monissa asioissa. Ei sille mahda mitään. Kaikki on tehty vakauden nimissä, sen nimissä, että suomalainen yhteiskunta voisi tästä jollakin tavalla vielä selviytyä kuiville. Siinä on tapahtunut sellaisia ikäviä asioita, joita täällä on kuvattu.

Joitakin nippeliasioita on ihan turhan takia vedetty tiukalle, jotka ovat kohdelleet pieniä ihmisiä, köyhiä ihmisiä, pahasti, ja niissä tietysti jotkut meistä ovat osoittaneet kantansa, että ei näin voi mennä, ja painelleet sellaisia nappeja, joita värisokeat ihmiset yleensä painelevat. Mutta näin on tapahtunut.

Kuitenkin iso linja on ollut sillä tavalla hyvä, jotta tänä päivänä monet niistä hedelmistä voivat nauttia. Tulevaisuutta ajatellen voi yhtyä ihan oikeasti vaikka ed. Kankaanniemen ajatuksiin siinä mielessä, että niitä turvaverkkojen silmiä, jotka ovat viruneet, pitää lähteä paikkaamaan. Jos siellä on niin isoja reikiä, että ihminen voi pudota, siihen isketään uusi tulppa, että ihminen ei putoa.

Kyllä meidän pitäisi tässä yhteiskunnassa saada uudelleen viritettyä sosiaalinen ajattelu, ei sillä tavalla kuin viime aikoina on tapahtunut kaikkien isojen rouvien ja herrojen eläkejutuissa ja voittojen kahminnassa. Se ei lisää sosiaalista ajattelua eikä yhteisvastuuta. Mutta se edellyttää sitä, että ne monet oikeistolaiset ajatukset, joita Suomen keskustankin riveissä on, pitää unohtaa. Ne pitää unohtaa sillä tavalla, että ne eivät sovi tähän päivään, vaan voidaan palata vähän menneeseen aikaan ja miettiä, miten silloin hoidettiin asioita.

Tiedän, jotta Amerikan mantereelta ja monelta muulta taholta tulee oikeistolaisia viestejä siitä, jotta tämän homman pitää jatkua, kilpailun pitää kiristyä, ihmiset pitää vetää mahdollisimman tiukalle, kaikki kilpailun nimissä, ei pärjätä muuten. Viimeisetkin mehut pitää puristaa pois. Siinä riennossa Suomen keskustakin työreformineen näköjään on etunenässä vetämässä ihmisiä kurjuusloukkuun. Mutta onneksi kuulemma demarit sen pelastavat; se ilo tässä tuntuu olevan. Toivon mukaan ihmiset aikanaan, kun pääsevät viivaa vetämään, vetävät punaisia eivätkä vihreitä viivoja.

Kaiken kaikkiaan kertomuksessa on paljon hyvää; yksi asia liittyy metsäpolitiikkaan. Nythän meillä kuitenkin on tässä ajassa ja tänä päivänä puu, puujalka, yksi sellainen tukeva jalka, joka pitää suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointia vielä jatkossakin yllä. Se on peruselementti, uusiutuva luonnonvaramme. Metsäohjelma tähtää monessa mielessä hyvin asioihin.

Linja pitää nyt vihoviimein saada muuttumaan vaikka huonekalujen osalta. Se huonekalutase meidän pitää muuttaa niin päin, jotta se kääntyy ulospäin positiiviseksi eikä niin kuin tänä päivänä, että me tuomme enemmän mekaanisen puun tuotteita ulkomailta. Sinne viedään vain raaka-aineet ja siellä jalostetaan, ja me raukat sitten ostamme sellaista kamaa, mitä me osaisimme itekin tehdä. Meillä on kaikki olemassa. On hienot yliopistot. Meillä on kaikki kehittämiskeskukset. Koulutusta on vaikka miten paljon. Meillä on kaikkea mahdollista, mutta me

vain sanomme, että pitäisi tehdä ja tulisi noin tehdä, mutta me emme tee sitä.

Semmoinen tekemisen meininki tässä on saatava päälle. Muuten siitä korkeasta velasta, mikä meillä on, emme pysty koskaan selviytymään, vaan meille tulee hirveän paljon työttömiä, jos me emme osaa hyödyntää niitä luonnonvaroja jatkossa. Yksi tärkeä puuhun liittyen on tietysti puuenergian hyödyntäminen. Sitä kautta saadaan metsähankkeet liikkeelle energiaksi. Samalla tulevaisuutta ajatellen siellä on oltava hyvä tuottoista puuta muullekin teollisuudelle jatkossa.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tunnettuja televisio-ohjelmia hiukan siteeraten mieltäni lämmittää, että Bermudan kolmio on täällä paikalla sekä neljä muuta kansanedustajaa ja tietysti rouva puhemies.

Mutta itse asiaan. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 72 kiinnitetään muutamaan ihan tärkeään asiaan huomiota: valtion velka, ulkomaanedustuksen edustustoiminta, arvonlisävero, metsäpolitiikka, lääkekustannukset. Lyhyesti näihin muutama kommentti. Jätän Puolustusvoimain organisaatiouudistuksen kommentoimatta.

Valtionvelassa se kutka, joka on siihen suuntaan, että se pitäisi mahdollisimman nopeasti maksaa pois, polkee pienituloisten ja tulonsiirtojen varassa elävien ihmisten tulevaisuutta. Se on ihan selvä asia, ja se on sitä oikeistolaista politiikkaa.

Täällä aivan hyvin ed. Lahtela viittasi tähän niskalenkkiin, joka hallituksessa on ja jossa vassemisto on ajoittain aika tiukassa puserruksessa ja puristusta ylläpitää oikeisto. Tämä puristusahan tähtää siihen, että valtion velka nopealla aikataululla maksetaan pois ja tuodaan jälleen valtion budjetin pienentämiseksi uusia säästöesityksiä pian käytyjen vaalien jälkeen. Valtion velkaa ei pidä hätiköiden alkaa maksaa pois. Pitää kai lähteä siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan perusteet turvataan.

Ulkomaanedustuksen edustustoimintaa on kritisoitu varmasti aiheesta, mutta haluan vain tuoda senkin puolen esiin, että meillä on koko joukko erittäin päteviä, hyviä, osaavia lähettiläitä, esimerkiksi Indonesiassa tai Perussa. Heidän osaamisensa on todellakin asia, joka tulee plus-san puolelle sekä ihan maamme imagokysymyksenä että taloudellisena tuloksena. Näitä lähettiläitä on toki paljon muuallakin.

Arvonlisäverotukseen. Täällä on puhuttu niin

kuin myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä lääkekustannuksista, työllisyydestä. Arvonlisävero rasittaa nimenomaan työvoimavaltaita palvelua ja on varsin uhkaava ja kohtalokas ja on leikkaamassa nimenomaan työllisyyden edellytyksiä. Lääkekustannuksien kohdalla pystyttiin 4 prosenttiyksiköllä arvonlisäverotusta pienentämään, mutta todellakin lääkekustannusten raju kasvu on tosiasia, mikä on sekä kertomuksessa että muuten todettu moneen kertaan.

Siihen liittyy tietysti uusien molekyylien tuotantohinta, ja tiedämme, että uuden lääkemolekyylin, kun se valmistuu, hinnaksi on laskettu noin 5 miljardia markkaa. Lääketehtaat, jotka ovat erittäin pitkälle vielä keskittyneet, maksavat tämän tietysti potilailla ja asiakkaila. Se on näitä tavallaan globaaleja ongelmia. Lääketehtailahan ei ole enää kotimaita. Ne ovat erittäin ylikansallisia, hyvin pitkälle keskittyneitä, erittäin tuottoisia, niin kuin koko bioteknologia. Mutta taas täällä me, jotka asioita hoidamme, kannamme huolta näistä laeista, asetuksista ja siitä, että myös potilaat ovat ne, jotka tämän 5 miljardia per uusi lääkevalmiste maksavat.

Edelleenkin, lääkekustannusten sisään on rakennettu sekä apteekkilaitoksen suuntaan erittäin paljon kustannuksia että erilaisia veroja, ja myös lääketeollisuudella, myös kotimaisella, menee hyvin. On selvää, että alv pitäisi poistaa lääkkeitä kokonaisuudessaan.

Metsäpolitiikasta, sen suunnasta. Varmasti uudet metsälait samoin kuin uusi luonnonsuojelulaki ovat hyvä eväs uudelle kestäväälle metsäteollisuudelle, jolla on tietysti hyvin tärkeä rooli myös siinä mielessä, että se tukee, vahvistaa Suomen metsäteollisuuden kuvaa myös ostajien keskuudessa, toisin kuin, arvoisa puhemies, esimerkiksi UPM-Kymmenen April-hankkeet Indonesian ja Kiinan suunnissa.

Jos näiden vuosien aikana, kun nämä lait valmistuivat — nehan tulivat voimaan 97, ja arvoisan keskustan edustajat voivat korjata — keskustasta olisi ollut hallituksessa, epäilenpä pahasti, että nämä metsälait olisivat jääneet säättämättä, samoin kuin uusi luonnonsuojelulaki. Tässä olisi kyllä tehty kansallinen virhe.

Edelleen metsäpolitiikkaa pitää enemmän kestävä kehityksen suuntaan viedä. Mitä se kestävä kehitys sitten on, on asia, josta aina pitää pystyä keskustelemaan, mutta tämä Kmo, Kansallinen metsäohjelma, joka vastikään on käsitelty valtioneuvostossa iltakoulussa ja valtioneuvoston istunnossa, on sen tyyppinen, että se an-

taa siihen valmiuksia, mutta on riittämätön. Se on jäänyt kesken joka tapauksessa.

Puhemies! Vielä hallituksen ohjelmaan. Sosiaali- ja terveystalouden ja työelämän kehittämisen kohdassahan todetaan täällä jo tänäänkin esiin tullut kohta, se, että aivan selvästi sanotaan, että ei heikennetä kaikkein heikko-osaisimpien turvaa. Sitten täällä todetaan myös se, että työhön hakeutumista ja työn tekemistä estävien kannustinloukkujen syntyminen pitää estää.

Kun me katsomme, kumpi on toteutunut, on toteutunut kannustinloukkujen estopolitiikka. Sitä on toteutettu monesti liiankin voimakkaasti, mutta kaikkein heikko-osaisimpien turvan heikkenemisen estäminen ei ole toteutunut. Heikkenemistä on tapahtunut. Toimeentulotuen 7 prosentin asumiskustannusten omavastuu on yksi käytännön esimerkki tästä asiasta. Siis aivan kuten todettiin, tämä kuristusto ja niskalenkki on pitänyt oikeiston kannalta. Se on voinut omia asioitaan, omia ideologisia päämääriään, ajaa siinä sivussa, kun taas vasemmisto on joutunut antamaan periksi. Mutta olen sitä mieltä, että jos vasemmisto ei olisi ollut hallituksessa, kyllä köyhän naama olisi ollut vielä mustempi ja tuskaisempi. Ei se siitä helpommaksi missään tapauksessa olisi tullut.

Puhemies! Rikkaita ei saa päästää vapaamastajiksi eikä köyhiä saa jättää junasta. Kun nyt ajalta 1990—1997 on katsottu tuloerojen kehitystä, niin aivan selkeästi rikkaimman kymmeneksen tulot ovat nousseet 12 prosenttia aina niin, että jokaisen kymmeneksen kohdalla aina rikkaammalla kymmeneksellä on mennyt paremmin kuin sitä köyhemmällä. Näin on tapahtunut läpi 90-luvun, on ollut hallituksessa keskusta tai ei, on ollut hallituksessa vasemmisto tai ei, mutta tämä on ollut logiikka, joka on nähtävissä.

Täällä on puhuttu paljon myös työttömyydestä. Pitkäaikaistyöttömien ihmisarvo on se, joka on koetuksella. Siihen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Työttömyysturvan, työmarkkinatuen korottaminen on hyvin tärkeä asia. Ne hankkeet, jotka tällä hetkellä ovat muhimassa esimerkiksi niin kutsutun työttömyysturvaputken taikka eläkeputken tukkimiseksi, pitää pystyä myös tulevana kuukausina estämään.

Arvoisa puhemies! Tässä on laaja kertomus monista asioista, jotka elävät. Niitä ei voi taltioida yhden vuoden sisään. Yksi eduskuntakausi, neljä vuotta, on aika tavalla kokonaisuus, mutta se kokonaisuus jatkuu seuraavana eduskunta-

kautena. Uskon, että kaikki jaamme sen toiveen, että ainakaan pieni- ja keskituloisten ihmisten asema ei heikkenisi entisestään.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Vielä yksi asia lyhyesti paikaltani. Muisti näköjään puhujakorokkeella pätkii, kun ei tule kaikkia paperille laitettua. Yksi iso linja toivon mukaan jatkossakin voitaisiin muuttaa. Nyt nimittäin on niin kovasti jyllännyt semmoinen yksityisyyden ihannoiti. Kaikki, mikä on yhteiskunnan, tuntuu olevan pahasta oikeistopiirien ja Suomen keskustankin edustajien mielestä. Se liittyy moneen asiaan.

Mutta yksi selkeä esimerkki, missä olemme aika tyhmiä ja saamattomia olleet, liittyy sairaaloiden leikkausjonoihin tai tutkimusjonoihin. Siellä on ostettu kalliita laitteita, jopa magneettikuvauslaitteisto. Sairaalan kannattaa pitää sitä käytössä vain 6—7 tuntia päivässä, ja sitten lääkärin ohjaavat potilaita yksityisputiikkiin, jonka lääkärin sattuivat itse omistamaan. Se maksaa potilaille huomattavasti enemmän. Kun on yhteiskunnan toimesta kalliit laitteet hankittu, minusta siinä on yksinkertaisesti vain siitä kysymys, että palkkaamme sinne ihmisiä. Meidän politiikkamme pitää olla semmoista, että yhteiskunnan laitoksissa on riittävästi ihmisiä, jotta pystytään jopa kolmessa vuorossa kuvaamaan ja tutkimaan potilaita, eikä sallita tällaista vempaus- ta, että sairausvakuutus maksaa hirveän isoja korvauksia ja tuhlaata rahaa tällä tavalla. Mutta, ed. Aittoniemi, minä odottaisin, että kun kuitenkin edustatte Suomen keskustaa ja olette vahva persoona siellä, niin tätä linjaa viekää keskustassa eteenpäin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1996 ovat antaneet aihetta

Ainoa käsittely

Kertomus 14/1998 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 71/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 71.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Lakialoite laiksi poliisilain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 191/1998 vp (Markku Pohjola /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Tässä on näitten valtiopäivien viimeinen lakialoitteeni, ja olen iloinen siitä, että tämä on käsitykseni mukaan hyvin merkityksellinen lakialoite.

Mistä tässä lakialoitteessa on kyse? On kyse siitä, että ilmeisesti tässä yhteiskunnassa ei vielä tiedosteta huumevaaran laajuutta ja syvyyttä.

Tässä lakialoitteessa pyritään siihen puuttumaan yhdellä keinolla, nimittäin lakialoitteessa esitetään poliisilain muuttamista siten, että törkeiden huumausainerikosten selvittämiseksi poliisille annettaisiin oikeus tehdä niin sanottuja valeostoja. Valeostoillahan tarkoitetaan poliisin toimimista huumeiden ostajana välittäjäketjun paljastamiseksi.

Huumausaineiden kaupan liikevaihto Suomessa nousee varovaisestikin arvioiden useisiin satoihin miljooniin markkoihin. Rahoitus huumeisiin hankitaan pääasiassa rikoksia tekemällä. Toisin sanoen, kun me puutumme huumeiden välitykseen, me puutumme välillisesti myös muuhun rikollisuuteen sitä estäen.

Käsitykseni mukaan huumeiden vastaisessa taistelussa on käytettävä kaikkia mahdollisia keinoja. Nythän näin ei tapahdu. Hoitomahdollisuuksien turvaaminen on yksi keino. Valistus-työ, jota monet kansalaiset vapaaehtoisesti tekevät aikaansa uhraten, on merkittävä keino sekin. Vankiloiden huumevapaat osastot ja avovankiloiden päihitteettömyyden vaatimus ovat niin ikään hyviä keinoja. Olen tehnyt lakialoitteen vihjepalkkioiden säätämisestä verottomaksi tuloksi. Tämä on yksi keino.

Mikä on valeostojen merkitys? Minusta niiden merkitys on paljon suurempi kuin lakipykälän kohdalta voidaan arvioida sellaisenaan. Nimitäin käsitykseni mukaan valeostoilla on suuri

ennalta ehkäisevä vaikutus, koska huumausaineiden välittäjä ei voisi koskaan olla aivan varma siitä, onko uusi suuren huume-erän ostajaehdokas liikkeellä rikollisella mielellä vai mahdollisesti yhteiskunnan etujen puolustajana, onko hän poliisimies.

Tämä ongelma on kulminoitunut sen johdosta, että Helsingin hovioikeus on tehnyt ratkaisun, jossa se on katsonut, että valeosto nykyisen lainsäädännön puitteissa on kiellettyä. Jotta valeostoihin poliisi voisi ryhtyä törkeissä tapauksissa, tarvitaan siis erityinen valtuutus poliisille.

Jos joku sattui näkemään television Musta laatikko -ohjelman, niin siinä asetettiin suoraan naurunalaiseksi se, että poliisille annettaisiin valeosto-oikeus, ja katsottiin, että eihän se nyt kansalaisyhteiskuntaan voi millään lailla kuulua, sen myötäähän me siirtäisimme poliisiyhteiskuntaan. Onko näin? Vai onko tällainen keino todella tarpeellinen?

Arvoisa puhemies! Tätä tarkastelen kuuden eri faktan valossa. Viime vuonna poliisin tietoon tuli 20 prosenttia enemmän huumausainerikoksia kuin vuonna 1997 eli kaikkiaan yli 8 000 tapausta, yli puolet niistä Etelä-Suomen läänissä.

Keskusrikospoliisin rikosylikomisario, joka on näiden asioiden kanssa tekemisissä, on todennut julkisuudessa, että niillä satsauksilla, joita tähän mennessä on tehty, ei huumarikollisuus Suomessa vähene. Tämä on kovaa puhetta ja ansaitsee kaiken huomion.

Humerikoksista paljastui vain noin yksi kymmenesosa. Tätä mieltä ovat keskusrikospoliisin asiantuntijat. Siis vain yksi kymmenesosa on paljastunut. Kun 8 000 rikosta on paljastunut, niin ilmeisesti todellinen rikosmäärä tällä hetkellä on noin 80 000 rikosta. Silloin liikutaan jo todella suurissa määrissä.

Takavarikossa poliisi löysi viime vuonna 160 kiloa hasista, mutta vakavin ongelma tällä hetkellä ovat kovat huumeet ja erityisesti heroini. Niitä takavarikoitiin viime vuonna 2 kiloa. Noin puolet siitä tuli Venäjältä, se on niin sanottua valkoista heroiniä, ja loput, mikä on poltettavaa heroiniä, tulee Hollannista.

Kaikkein huolestuttavinta tässä on se, että alle 18-vuotiaiden humerikoksiin sekaantuneiden henkilöiden lukumäärä nousi 25 prosentilla vuodesta 1997. Tämä on todella hälyttävää. Tässä vaiheessa nimenomaan päättäjien, eduskunnan ja hallituksen kellojen pitäisi ryhtyä soimaan erityisesti sen vuoksi, että muu rikollisuus ei juurikaan ole tässä maassa noussut.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kymmenen viime vuoden aikana joka vuosi huumerekosten määrässä on tehty uusi ennätys. Tässä on minusta, arvoisa puhemies, vastaus siihen kysymykseen, tarvitaanko myös poliisille lisää keinoja. Kysymys on kansalaisyhteiskunnan suojelemisesta ja sen nuorison suojelemisesta, ei poliisiyhteiskuntaan siirtymisestä.

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Helsingin, Vantaan ja Espoon poliisit paljastivat ehkä yhden suurimmista huumerekoksista viime viikolla. Huumerekosten arvo nousi jopa 25 miljoonaan markkaan. Poliisit tekivät tässä erittäin hyvää työtä. Varmaan tämänkin paljastus olisi nopeutunut, jos esimerkiksi ed. Markku Pohjolan lakialoite olisi ollut jo voimassa. Kyseistä huumerekosta alettiin tutkia jo vuonna 97.

Joka tapauksessa poliisi teki siinä hyvää työtä. Työ oli pitkäjänteistä ja erittäin vaikeaa. Poliisin työtä tulisiikin helpottaa tulevaisuudessa. Tämän ed. M. Pohjolan lakialoitteen kautta poliisin työ helpottuisi ja poliisilla olisi mahdollisuus entistä nopeammin paljastaa huumausainneiden välittäjiä ja rikollisia ja he jäisivät kiinni, ennen kuin he pystyisivät levittämään huumeita maassamme.

Ed. Aittomäki: Rouva puhemies! Vihjepalkkiot, joista ed. M. Pohjola mainitsi, ovat olleet jo pitkään, vuosikymmenet, poliisin käytössä, eikä niissä kai sellaisinaan ole ollut mitään muuta ongelmaa kuin juuri se, jonka ed. M. Pohjola mainitsi, eli verotuksellinen ongelma, jonka kanssa itsekkin olen aikani joutunut painimaan, kun on ollut kysymys jostakin 5 000 markan vihjepalkkiosta henkikirkosasiassa.

Valeostoja koskevan lakialoitteen olen itsekkin allekirjoittanut. Tämä laki on erityisen ajankohtainen sikäli, että nythän on voimakkaasti ollut juuri esillä se, että poliisi on pyrkinyt käyttämään tätä keinoa jossain määrin ja on tietyllä tavalla joutunut siitä kiinni. Yhteiskunta tietysti hyväksyy tämän, jopa tuomioistuinlaitos, näkisin näin, mutta ei tuomioistuinlaitos voi tehdä päätöksiä, ellei sillä ole laki takana sillä tavalla, että poliisin selustan voisi turvata. Siinä mielessä tämä asia huumausainerikollisuuden osalta on erittäin tärkeä juuri tällä hetkellä.

Sitten on vielä kolmas asia, rouva puhemies, soluttautuminen rikollisjärjestöihin, jota sitäkin on varmasti käytetty oman kokemuksenikin perusteella. Olen ollut homojen tansseissa joskus,

kun henkirikosta tutkittiin. Tosin minua ei kukaan hakenut tanssimaan siellä. Minä kyllä ihmettelen, miksi ei hakenut, mutta näin se vain oli, ja tällä tavalla. Mutta siinä joudutaan kuitenkin soluttautumisessakin sellaiselle alueelle, jolla ollaan hyvin lähellä rikollista toimintaa. Tämän erittäin tärkeän aloitteen jälkeen, kun tässä nyt on tämä soluttautumiskysymys, pitäisi asia myös laillisesti hoitaa sillä tavalla, että poliisi voisi kaikkien törkeiden rikosten osalta soluttautumiseen tukeutua, koska kun rikollisten keinot koko ajan vahvistuvat, poliisin täytyy pystyä vastaamaan niihin myös sillä tavalla, että sillä on laillinen perusta toimenpiteilleen.

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Näistä huumausainetilastoista. Noin runsas 10—12 vuotta sitten, kun tilastoitiin huumausainerikokset, oli myös 8 000 huumausainerikosta, mutta silloin tilastoitiin jokainen yksittäinen käyttäminen ja myynti erikseen. Tällä hetkellä 8 000 huumausainerikosta tarkoittaa, että on näin monta huumausainerikokseen syyllistynyttä henkilöä. Jos samalla tavalla tilastoitaisiin nyt, esimerkiksi käyttötapaauksia kirjasi poliisi kaksi vuotta sitten 140 000 tapausta ja myyntejä joitakin kymmeniä tuhansia, yksittäisiä myyntejä, kun huumausaineet vaihtoivat omistajaa. Tämä asia on suorastaan räjähtänyt käsissä. En osaa sanoa, onko huumausainneiden käyttö tällä erää satakertainen vai mitä verrattuna aikaan 10—15 vuotta taaksepäin. Tuskin huumerekoksista edes 10 prosenttia saadaan selvitettyä. Väittäisin, että korkeintaan prosentti huumausainerikoksista saadaan selvitettyä poliisin toimesta. Siinä asiassa on niin paljon piilorikollisuutta. Saksalaisten tutkimusten mukaan jos poliisi saa gramman huumausainetta takavarikoitua, se tarkoittaa, että sitä on tuhannen kertaa enemmän aina sillä paikkakunnalla liikkeellä.

Elikkä tämä aloite on hyvä ja oikean suuntaisen. Pahuksen vaarallista poliisin terveydelle on kyllä tämä soluttautuminen, mutta tämä on joka tapauksessa tarpeellinen ja olisi hyvä toteuttaa.

Ed. Partanen: Arvoisa rouva puhemies! Minusta tässä on nyt menty oikein juurille siinä, mitä tämän päivän toimenpiteet vaativat.

Vaarallisuuteen ensinnäkin. Sitähän se varmasti on, mutta poliisin tehtäviin liittyy vaaroja. Yhteiskunnan puolustaminen oikeassa asiassa sisältää niitä. Mutta yhtä paljon siinä on vaaroja, jos näitä ei kyetä estämään. Viittaakaan nyt näihin huumausainneiden ympärillä tapahtu-

viin rikoksiin ja niiden myyntiin ja kaupusteluun liittyviin kaikkiin salaperäisiin toimintoihin.

Tällä tulee myöhemmin käsittelyyn eräs toinenkin lakialoite, joka liittyy toiseen aiheeseen, mutta kyllä myöskin huumeapuolella voisi lisätä ed. Aittoniemen kohta käsiteltävässä lakialoitteessa vakavissa rikoksissa ehdotetut tele- ja muut kuunteluasiat. Ed. M. Pohjolan ajatusmalliin liitettynä myöskin tekninen valvonta voitaisiin ottaa käyttöön huumarikoksissa. Minusta se olisi kyllä aiheellista.

Itse tuolla Keski-Suomessa näitä asioita katseltuani tässä viimeisten viikkojen aikana — no, ei sitä vielä ole kukaan todistanut, mutta ehkä näkyy myöhemmin — on myöskin huumausaineiden ympärillä tapahtunut aika vakavia rikoksia. Ne ovat räjähtämässä kynsiin, henkirikokset asian ympärillä. Minusta ed. Pohjola on tehnyt tässä hyvän aloitteen. Sitä kannattaa viedä riipästi eteenpäin.

Ed. Vanhanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. M. Pohjolan aloite on mielestäni selvittämisen arvoinen. Poliisin toiminnan tehostamista kaiken kaikkiaan sopii edesauttaa. Todella huumarikollisuus on kuin syöpä, joka tunkeutuu yhteiskuntaan, sen jokaiseen osaan. Siihen liittyy omaisuus- ja väkivaltarikollisuutta ja seksibisnestä. Kaikki nämä tulevat samassa paketissa ja myöskin kansainvälinen rikollisuus kovine otteineen. Mutta ennalta ehkäiseminen on tietysti kaikkein tehokkainta ja taloudellisinta, jos niin voi talouden kannalta todeta. Monissa kunnissa olevien huumeidenvastustamisryhmien toiminnan tukeminen olisi myös koko valtakunnan kannalta erittäin tärkeää.

Meillä oli eilen mahdollisuus ed. Vähänäkin kanssa, joka on myös paikalla, käydä tutustumassa eräässä yleisötilaisuudessa Vehkalahdella sikäläiseen huumeidenvastustustoimintaan ja ryhmään, jossa on mukana nuorisotyö, sosiaalityö, poliisi jne. Tällainen vastaava on myös Kotkassa. Näiden tuki on ennalta ehkäisevässä mielessä erittäin tärkeää ja tehokasta myös.

Kaiken kaikkiaan tähän yhdyn, minkä ed. Pohjola totesi, että vielä ei ymmärretä läpikotaisin sitä, miten suuresta ja vakavasta ongelmasta on kysymys.

Edustajat Luhtanen ja M. Markkula merkitään läsnä oleviksi.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jokunen kuukausi sitten kävin vankilassa kuuntelemassa, miten siellä asioita hoidetaan ja miten vankilan seinien sisäpuolelle kulkeutuu jostakin yllättävän paljon huumeita. Jotenkin tuntuvat ihmeellisiltä nämä meidän järjestelmämme. Vaikka ollaan kalterien sisällä, aitojen sisällä vartioidussa tilassa, niin joka tapauksessa sinne jostakin syystä onnistuu joku tuomaan huumeita. Sieltä käydään huumekauppaa, niin kuin ed. M. Pohjola aloitteessaan on todennut. Sillä tavalla tuntuu, että meidän valvontasysteemimme siellä ei toimi. Sitten kun ollaan aidan ulkopuolella, on luonnollista, että sen asian hallintaan saanti on vielä vaikeampaa.

Sen takia tämän tyyppistä ajattelua ja toimintaa tarvittaisiin, mitä ed. Pohjola tässä esittää. Tämä on hyvin tuttu juttu amerikkalaisista filmeistä, siellähän poliisilla on agentit mukana otamassa. Niin kuin tässä on todettu, se on vaarallista puuhaa, mutta kuitenkin kun ajattelee sitä vahinkoa, mitä tästä syntyy koko yhteiskunnalle, mitä tämä tarkoittaa meidän nuorisollemme ja koko tulevaisuudelle, niin kaikkia niitä keinoja, mitä voidaan käyttää huumeiden vastaisessa toiminnassa, on käytettävä. Tässä on yksi semmoinen keino, jolla pääsis mahdollisesti lähelle sitä tilannetta.

Onhan nyt joitakin viimeisiä uutisia tullut siitä, että suhteellisen isoja huumetakavarikkoja ja -ketjuja on paljastettu. En tiedä toimintatapaa, miten se on tapahtunut, mutta todennäköisesti siinä on jo moni ihminen ehtinyt sortua huumeisiin. Jos tällainen voitaisiin nopeammin pysäyttää ja tieto leviäisi, että Suomessa on tehokas valvonta, niin se myös vähentäisi huumekauppaa.

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. M. Pohjolan aloite on tavattoman hyvä. Tämä on saman sisältöinen kuin runsas kaksi vuotta sitten ed. Lindqvistin nimellä jätetty aloite valeostojen sallimisesta, johon hänen kanssaan keräsin 103 kansanedustajan allekirjoituksen. Kyllä se on meidän itsemme saamattomuutta, että tätä asiaa ei asianomaisessa valiokunnassa ole otettu käsittelyyn, vaikka eduskunnan enemmistö on tätä tahtonut. Samoin tätä on kyselytunnilla useita kertoja käsitelty. Itsekin olen kysynyt tätä hallituksen edustajalta, ja hallitus on aina vastannut,

että tämä on laaja ja vaikea kokonaisuus, että tätä lykätään. Viimeksi muistaakseni vuoden vaihteessa huumestrategiassa, jonka hallitus päätti, todettiin, että laajemmassa poliisilain uudistuksessa tätä asiaa harkitaan.

Lähinnä ilmeisesti pidäkkeenä on ollut se, että tässä on enemmän pelätty rikollisten oikeusturvaa, sitä, ettei vain ketään poliisi houkuttele myymään huumeita vasten tahtoaan. Minusta kuitenkin kukaan kukaan rehellinen ei huumeita edes houkuteltuna myy, ellei siinä ole rikollinen tavoite, ja tässä suhteessa lakialoitteen sisällön mukaiset muutokset tulisi mitä pikimmiten saattaa voimaan.

Kun olen itse huumeepoliisin edustajilta kysynyt, mitä he toivovat, mitä lainsäätäjä voisi tehdä, niin aina on vastaus ollut se, että tärkein ja toimivin tapa olisi tämä, että valeostoihin annettaisiin oikeus, jotta todistusaineistoa saataisiin kerättyä. Tässä pari kolme vuotta sitten kaksi espoolaista poliisimiestä käytti tämän tyyppistä tapaa, vähän sovelletusta, mutta he joutuivat itse syytettyjen penkille. Senkin takia olisi hyvä, että tämä nyt saataisiin lopultakin kuntoon.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Yhdyn täällä kuoroon, joka ylistää tätä aloitetta, ja olen myös nimeni pannut tämän aloitteen alle. Niin kuin ed. Tiusanen äsken totesi, Haminan kaupungin rajalta itään päin Vaalimaan rajanylityspaikalla on huumevirta idästä länteen paksuimmillaan. Kotkan seutuvilla se alkaa jo siirtyä pohjoisempaan Suomeen ja tietysti länteen. Kuulimme myös ed. Tiuasan kanssa poliisiviranomaisilta, että Suomeen tulevasta tai Suomen kautta Venäjältä kulkevasta huumeesta saadaan poliisitoimin 10 prosenttia paljastetuksi ja rikolliset syytteeseen. Minusta on todella korkea aika, että omaksutaan keinot niistä maista, jotka ovat ongelmien osalta ja ennen kaikkea niiden torjunnassa pitimmällä. USA:ssa tämä on jokapäiväistä leipää ollut jo kymmeniä vuosia.

Mainittakoon, että lakivaliokunnan kautta tähän saliin tuli ja täällä hyväksyttiin lähestymiskielto, joka on niinikään erittäin tarpeellinen toimenpide. Kun esimerkiksi avioeron jälkeen jompikumpi osapuoli häiritsee ja pahoinpitelee entistä puolisoaan, hänelle voidaan jopa vuoden vankeusuhalla asettaa kielto lähestyä. Tämä nyt esillä oleva aloite on saman tyyppinen uusi tulos, meistä alkuun erikoiselta tuntuva, mutta erittäin tehokas uusi tapa paljastaa huumeri-

lisuutta. Aloite ei todennäköisesti sinällään läpimene, mutta todellinen tarkoitus tässä onkin herättää lain valmistelijat. Ehkäpä oikeusministeriö seuraavalla kaudella lähtee esittämään tätä laiksi.

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: ed. Vanhanen kiinnitti huomiota tähän ristiriitatilanteeseen, joka on tavallaan rikollisen oikeussuojan kannalta olemassa. Se on vaikea kysymys, se lähenee myöskin ihmisoikeuskysymystä, ja tämä ilmeisesti on ollut suurin syy siihen, ettei tätä lakia ole vielä säädetty. Nyt esitän tässä lakialoitteessa, että luvan näihin valeostoihin, tähän toimintaan antaisi tapauskohtaisesti poliisin ylin johto. Nythän meillä on niin, että eräitten pakkokeinojen osalta luvan antaa tuomioistuimien. Tietysti voidaan ajatella, että myös tässä tapauksessa tuomioistuimien olisi se instanssi, joka antaisi luvan, mutta lakialoitteessa on päädytty käytännön syistä siihen, että poliisin ylin johto olisi se, joka luvan antaisi näissä törkeissä tapauksissa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

5) Lakialoite laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Lakialoite 192/1998 vp (Kari Kantalainen /kok)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

6) Lakialoite laiksi televisioluvasta vapauttamisesta tilapäisen asumisen johdosta

Lakialoite 193/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

7) Lakialoite laiksi rikoslain 16 luvun 5 §:n muuttamisesta

Lakialoite 194/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta

Lakialoite 195/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 196/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! En näistä useista aloitteista käytä lainkaan puheenvuoroa, ihan muutamasta, kolmesta neljästä.

Tässä on nyt kysymys ikivanhasta asiasta selailenaan. Suomalaisessa yhteiskunnassa on parikin selvää häpeäpilkkaa. Toinen ovat 26 syntyneet veteraanit, jotka ovat jääneet yhteiskunnan ulkopuolelle, joista on jatkuvasti taitettu peistä ihan tänäkin päivänä. Toinen on taitettu indeksi, josta on tehty monenlaisia aloitteita. Viimeksi ed. S. Kanerva teki aloitteen, jossa olivat lähes kaikki kansanedustajat mukana allekirjoittajina, mutta siitä huolimatta se on kuitenkin kokenut katkeran kohtalon.

Minäkin olen, tosin yhden miehen allekirjoituksella, pitäakseni tätä asiaa edelleen voimassa tehnyt ehdotuksen työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta siten, että taitettu indeksi poistettaisiin ja indeksin laskuperuste määräytyisi kaikilla samojen perusteiden mukaan, koska en ole vielä yhtään kertaa kuullut selkeätä vastausta, asiaa kysyttyäni, siihen, muuta kuin säästösysteemi, minkä vuoksi 65 vuotta täyttäneillä eläkeläisillä on erilainen indeksin laskentaperuste kuin alle 65-vuotiailla.

Siinä mielessä tätä asiaa täytyy pitää yllä, vaikkakin muodollisesti, niin kuin tässäkin tapauksessa. Toivon, että seuraavan eduskunnan aikana, jos täällä olen, todennäköisesti en ole, mutta jos olen, niin tämän saa hyvin helposti tehtyä uudeksi muuttamalla päivämäärän, ja taas asia on keskustelun aihe ja sen arvoinen.

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Minä muistelen allekirjoittaneeni kyllä ed. S. Kanervan aloitteen. Nyt on esillä ed. Aittoniemen aloite eläkeindeksin yhdenmukaistamisesta. Minusta se on todella tärkeä aloite. Minä olen useassa puheenvuorossani myös eduskunnassa kiirehtinyt tämän asian eteenpäin viemistä, mutta toistaiseksi se ei ole vielä liikahtanut eteenpäin.

Taitettu indeksi yli 65-vuotiailla on mielestäni erittäin räikeää ikäsyryntää. Todellisuudessa taitetulla indeksillä ei saada suuria säästöjä aikaan. Minusta tämä asia on tärkeä sen takia, että on kyse ennen kaikkea periaatteesta eli tasa-arvosta. Sen takia näkisin hyväksi, että tämä nyt viimeinkin liikahtaisi johonkin suuntaan.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Olen ehdottomasti sitä mieltä, jotta taitettu indeksi pitää poistaa. Mutta ed. Aittoniemen aloitteen kannalta en ole sitä mieltä, että välttämättä pitäisi juuri näin tehdä kuin tässä esitetään. Jos muutetaan indeksi niin, että se on 0,5 ja 0,5 eli kuluttajahintaa puolet ja palkkakustannusta puolet, niin jos työntekijä jää vaikka kolmekymppisenä työkyvyttömyyseläkkeelle, hänen eläkkeensä taso 65-vuotiaana verrattuna siihen, jos olisi työskennellyt 65-vuotiaaksi asti, jää kovin matalaksi.

Minusta parempi vaihtoehto voisi olla sellainen, jossa on 0,7 esimerkiksi palkkaindeksiä ja 0,3 kuluttajahintaindeksiä. Silloin pääsisimme siihen, että ero ei olisi ainakaan niin iso. Vaikka olisikin nuori eläkeläinen, joka on ollut koko ikänsä eläkkeellä vaikka työtapaturman takia, hän saisi kuitenkin 65-vuotiaana eläkettä lähempänä sitä kuin se, joka tekee työtä eläkeikään asti.

Ajatuksesta, että poistetaan tämä taitos, olen ehdottomasti ed. Aittoniemen kannalla, mutta prosenttia pitää vähän korjata tulevissa hallitusneuvotteluissa parempaan suuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

10) Lakialoite laiksi pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 197/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! En ennakkoon pyytänyt tähän puheenvuoroa, mutta kun tähän viitattiin aikaisemmassa keskustelussa ed. M. Pohjolan tekemän aloitteen yhteydessä, totean, että aikanaan, kun meillä rikoslakia ja pakkokeinolakia uudistettiin, tuli telekuuntelu tiettyjen törkeiden rikosten osalta tutkintamenettelyyn mukaan tuomioistuimen luvalla. Mutta siitä jätettiin silloin jostakin syystä pois eräitä rikoksia, joissa se olisi aivan välttämätöntä, erityisesti törkeä veropetos, joka on yhteiskunnallisesti hyvin hylättävä teko. Nimenomaan harmaan talouden kannalta on tärkeää, että veropetostutkinta olisi tehokasta. Olen ehdottanut tässä, että törkeä ryöstö, törkeä kiristys ja törkeä veropetos olisivat sellaisia rikoksia, joissa telekuuntelua, siis niin sanottua puhelinsalakuuntelua, voitaisiin poliisin toimesta tuomioistuimen luvalla toteuttaa.

Kun tähän täällä viitattiin, nämä sanat nyt sitten lausuin tälle asialle saatteeksi. Todennäköisesti jossakin vaiheessa ensi eduskunnan aikana tästä asiasta tulee esityksiä uudelleenkin. Toivottavasti siihen silloin suhtaudutaan positiivisesti.

Ed. Partanen: Rouva puhemies! Olin kahvilan puolella enkä kuullut, ottiko ed. Aittoniemi esille huumeasian tässä samassa yhteydessä. (Ed. Aittoniemi: Veropetokset!) Minusta tähän listaan voisi liittää kyllä, jos asia tulee uudestaan eduskunnassa uudestaan käsittelyyn, myös edellisen pykälän käsittelyn yhteydessä olevat asiat.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ed. Aittoniemi on mennyt ihan oikeaan asiaan. Kyllä kaikessa, mikä liittyy yhteiskunnan huijaukseen, tässä tapauksessa veropetokseen, joka pyrkii huijaamaan yhteiskuntaa ja pääsemään pois niistä velvoitteista, joita lainsäädännöllä on tehty, minusta pitää sallia jopa kuuntelu. Mutta sitten luvansaantitilanteissa, kun annetaan kuuntelulupa, pitää tietysti olla hyvin tarkkana, jotta ei ihan kaikkia intiimiasioita käydä kuuntelemaan, jotka eivät välttämättä kuulu veropetoksen piiriin, mitä ed. Aittoniemi hakee.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

11) Lakialoite laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite 198/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

12) Lakialoite laiksi hallintolainkäyttölain 41 §:n muuttamisesta

Lakialoite 199/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

13) Lakialoite laiksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 200/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kysymys on lakialoitteesta lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n muuttamiseksi.

Nykyisin lasta koskevassa asiassa, kun puhutaan huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevista asioista, 12 vuotta täyttäneen lapsen mielipide täytyy aina ottaa velvoittavana huomioon, toisin sanoen päätöstä ei saa tehdä hänen tahtonsa vastaisesti. Alle 12-vuotiaiden osalta, jos katsotaan, että lapsi on henkisesti sillä tavalla kehittynyt, että hänen mielipiteelleen voidaan antaa arvoa, tässä tapauksessa myös oikeuden harkinnan mukaan näin pitäisi tehdä.

Olen kuitenkin lähtenyt siitä, että ikäraja pitää pudottaa 10 vuoteen. Jos 10-vuotias lapsi selkeästi ja itsenäisesti ilmaisee tahtonsa, sen vastaisesti ei tällaista asiaa voida päättää, siis perhe-suhteiden osalta. Jos lapsi on alle 10-vuotias, on

hän sitten minkä ikäinen tahansa, tietenkin lähdetään siitä, että 3—4 vuoden ikäinen lapsi ei pysty ajattelemaan vielä sillä tavalla, mutta minä uskon, että 6—7 vuoden ikäinen lapsi pystyy ilmaisemaan vapaasti oman tahtonsa asiasta. Jos sen vastaisesti toimitaan, se on lapsen kehitykselle vahingollista. Mutta alle 10-vuotiaan osalta pitäisi olla niin kuin täällä sanotaan, että lapsen sielunelämään ja kehitykseen koulutuksellaan ja kokemuksellaan perehtynyt asiantuntija katsoo, onko lapsen mielipiteelle annettava velvoittava arvo vai ei.

Toisin sanoen lakiehdotuksen tarkoituksena on lapsen näkemyksen ottaminen huomioon ennistä enemmän sellaisissa asioissa, jotka koskevat hänen omaa tulevaa elämäänsä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

14) Lakialoite laiksi valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 201/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kun oikeusaputoiminta tuli valtion kontolle, samalla kertaa säädettiin oikeusavustajista, oikeusaputoimistoissa työskentelevistä juristeista, niin, että he saavat ottaa itselleen sivutehtäviä, sivuansioita. Nyt on kuitenkin aivan selvää jo tässä vaiheessa, että oikeusaputoimistojen palvelu ei pysty täyttämään sitä kysyntää, jota tällä hetkellä niissä on, ja sehän kasvaa koko ajan. Käy hyvinkin helposti sillä tavalla, jos tällaiselle oikeusapuhenkilölle annetaan mahdollisuus tehdä muita asioita ja tehtäviä tämän ohella, että oikeusaputoiminta jää sivutoimeksi ja henkilö harrastaa ahneuttaan omaa itsenäistä sivuhommaansa, asianajotoimintaa päätoimisesti.

Tämä pitää muuttaa. Vaikka sitten nostettaisiin palkkaa oikeusavustajille, mutta mitään sivutoimia ei saa heillä olla, jotta he pystyisivät täysitehoisesti nykyisellä kapasiteetilla palvelemaan oikeusavun tarpeessa olevia ihmisiä. Sen

vuoksi ehdotan muutosta lakiin siltä osin, että sivuasianajotehtävien vastaanottaminen olisi kiellettyä.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite on minusta hyvä, ja tämän voisi laajentaa moniin muihin ammattikuntiin. Muun muassa lääkärit voisivat olla mukana sillä tavalla, että heiltä myös rajattaisiin johonkin mittaan asti sivutoiminen vastaanotto. On hyvin monia tapauksia, joissa välttämättä lääkäri ei oikealla vastaanotolla hyvin paljon jaksaa ottaakaan potilaita vastaan, mutta auta armias, kun tulee hänen vapaa-aikansa vuoro, sitten niin kuin liukuhihna vetää potilaita eteenpäin, niitä otetaan paljon ja leikkauksia tehdään paljon, mutta käydään vähän sitten huilaamassa yhteiskunnan piikkiin.

Tässä on vähän saman tyyppinen juttu. Eli tässä on yksityisyyttä ja yhteisyyttä, ja minusta ed. Aittoniemi on yhteiskunnan kannalta hyvin oikealla asialla. Ei yksityinen voi tehdä niin, että saa mahdollisesti kuukausipalkkaa yhteiskunnalta ja sitten hoitaakin yksityisiä bisneksiä sivussa. Sehän on ihan päin p:tä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

15) Lakialoite laiksi esitutkintalain 15 §:n ja pakokeinolain 1 luvun 10 §:n ja 2 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite 202/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

16) Lakialoite laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite 203/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

17) Lakialoite laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 204/1998 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Koskinen: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tämän eduskuntakauden viimeinen lakialoite, jonka olen tehnyt. Tähän on alkusysäyksen antanut se, että alueellani Raisiossa ihan kahden kuukauden sisällä on kaksi Siwaliikettä ryöstetty, toinen huumepiikillä myyjää uhaten ja toinen puukolla uhaten, ja pohjakaasasta saatiin molemmissa tapauksissa jonkin verran rahaa. Näissä tilanteissa oli sellainen ikävä piirre, että myyjä työskenteli yksin, ja kuten arvata saattaa, poliisikaan ei kauhean nopeasti ollut paikalla.

Lakialoitteessa on kyse työturvallisuuslain muutoksesta niin, että yksin työskentely kaupan alalla sekä anniskeluliikkeissä kiellettäisiin, jos työntekijöiden työturvallisuutta ei muuten voida riittävällä tavalla suojata. Mikäli työn luonteesta johtuen henkilökunnan määrää ei voida lisätä, työntekijöiden käyttöön olisi järjestettävä tarpeelliset turvalaitteet tai hälytysjärjestelmät. Tämä on pääpiirteissään se, mitä aloite pitää sisällään.

Viime aikoina myyjiin ja tarjoilijoihin kohdistuneet väkivallanteot ovat lisääntyneet ja myös samalla raaistuneet. Näen, että synnä on ollut muun muassa alkoholilainsäädännön liberalisointumisen, joka on johtanut siihen, että anniskelu-oikeuksia on helpompi saada kuin ennen, ja toiseksi kauppojen sekä liikkeiden kuin myös anniskelupaikkojen aukioloajat ovat vapautuneet. Samanaikaisesti henkilöstön määrää ei ole riittävästi lisätty.

Kun olen keskustellut Tradekan työsuojelupäällikön kanssa, hän kertoi, että myyjiin kohdistuneet väkivallanteot tosiaan viime aikoina ovat lisääntyneet ja tapaukset ovat entistä raaempia. Esimerkiksi tällaisia uhkatilanteita ei edes kirjata ylös. Yhtenä ongelmana on myös se, että työntekijöille ei järjestetä työnohjausta kuin korkeintaan kerran vuodessa.

Työterveyslaitos tekee parhaillaan Työsuojelurahaston tutkimusta kaupan alan henkilöstön työoloista ja hyvinvoinnista. Siinä oli kysymys, jossa kysyttiin, onko sinua työpaikallasi uhattu jollakin tavoin asiakkaan taholta kahden viimeisen vuoden aikana. 8 prosenttia vastaajista eli yli 2 000 myymälässä työskentelevää jäsentä vastasi, että häntä on uhattu vä-

hintään viikoittain. Kun vähittäiskaupassa on työssä noin 100 000 palkansaajaa, niin yleisyys on todella suuri, sillä 8 000 myyjää, kassaa tai esimiestä on joka viikko ollut uhkailun kohteena.

Vuodelta 1995 Raimo Lehtonen on tehnyt tutkimuksen, jossa kerrotaan, että myyntihenkilöstöstä joutui asiakkaan uhkailun kohteeksi vain 3,8 prosenttia. Eli tämä prosenttimäärä on huomasti noussut, kun verrataan sitä kolme vuotta sitten tehtyyn tutkimukseen. Tutkimus vuodelta 1995 kertoo, että fyysisen lähentelyn kohteeksi joutui päivittäin ja viikoittain 3,8 prosenttia myyntihenkilöistä. Olutta myyvissä paikoissa ongelmat olivat 4—5-kertaiset verrattuna myymälöihin, joissa ei myydä olutta tai alkoholijuomia.

Ihan tähän lopuksi hämmästelän sitä, että Päivittäistavarakauppa ry on lähestynyt kansanedustajia sillä, että kaupan aukiolon ja viini-myynnin vapauttaminen pitäisi vain suvaita. Kuitenkaan ei ole otettu näihin työsuojelullisiin lähtökohtiin minkäänlaista kantaa. Tämä on minun mielestäni sellainen asia, jota ei voi olandikohautuksella siirtää pois päiväjärjestyksestä. Kun on keskustellut niitten myyjien kanssa, jotka ovat väkivallanteon kohteeksi joutuneet, kestää todella kauan, että psyykkisestä painolastista, joka siitä seuraa, pystyy vähänkään vapautumaan. Monta kertaa käy niin, että semmoinen ihminen ei pysty enää yksinään sitä työtä tekemään, kun pelko on niin suuri.

Me vapautimme kauppojen aukioloaikoja. Ehkä sunnuntaiyöskentely ei ole suurin ongelma, vaan se, että aukioloajat tulivat kello 20:stä 21:een, oli se suurin tekijä. Lisättiin ilta-aukioloaikaa, ja varsinkin perjantaisin, jolloin on alkoholinkäyttöä ja muuta ja asiakkaat voivat olla myös humaltuneita, näitä ongelmia kaikkein eniten on ollut.

Tämä aloite on tietenkin niin loppuvaiheessa tehty, että se saman tien melkein haudataan ja se raukeaa, mutta minä toivon, että tämä huomioitaisiin varsinkin, kun tulevat tulopoliittiset neuvottelut, ja sitten taas toisaalta, kun hallitusneuvotteluja käydään. Minä luulen tai uskonkin, että tämä on sellainen asia, johon me joudumme palaamaan, jos täällä ollaan myös seuraavalla eduskuntakaudella.

Ed. Hurska: Arvoisa puhemies! Ed. M. Koskisen aloite on erittäin tärkeä. Olen joutunut olemaan todistamassa tilannetta, kun eräs asiakas oli lähikaupassa aggressiivinen. Onneksi

sillä hetkellä siellä sattui olemaan miesasiakkaita, jotka tulivat kassaneidin apuun.

Kauppojen pidennetyt aukioloajat ovat varmaan yhtenä tekijänä lisänneet työntekijöiden mahdollisuutta joutua väkivallan kohteeksi. Siinä vaiheessa, kun liikeaikalakia käsiteltiin eduskunnassa, olisi ollut hyvä, että myös tätä puolta olisi pohdittu hieman syvemmin jo tuolloin.

Tämä aloite on erittäin tärkeä, ja siinä puututaan hyvin kipeään ongelmaan, joka varmasti on eri puolilla Suomea sama. Ed. Koskinen esittääkin aloitteessaan, että jokaisessa liikkeessä tulisi olla vähintään kaksi työntekijää tai sitten omistajan tulisi muuten järjestää kattavat turvajärjestelyt, jotta yksin kauppaliikkeessä työskentelevän henkilön työolosuhteet olisivat turvalliset.

Toivon, että tämä aloite otetaan uudelleen esiin tulevan vaalikauden aikana.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niiden kehujen joukkoon, jotka ed. M. Koskinen aloitteen ovat todenneet hyväksi.

Silloin aikoinaan, kun liikeaikalakia tässä eduskunnassa käsiteltiin, muistan hyvin ne puheet siitä ensinnäkin, miten paljon liikealalle tulee uusia työpaikkoja. Niitä piti tulla tuhansia työpaikkoja. Silloinhan me, jotka olimme sitä mieltä, että sitä lakia ei pidä viedä läpi, juttuimme vastaan ja äänestimme loppuun asti ollen sitä mieltä, että se laki ei ole hyvä. Silloin me esitimme näköaloja siitä, mitä tämä liikeaikalaki tuo tullessaan. Silloin ei uskottu alkuunkaan siihen, jotta sinne tulee uusia työpaikkoja. Se on nyt nähty, että se pitää paikkansa. Päinvastoin sitä porukkaa, mikä siellä on, entistä porukkaa on ohennettu, vedetty pitemmälle ajalle sitä, jolloin se tarkoittaa sitä, että yksintyöskentely on lisääntynyt. Se on tuonut mukanaan ongelmat, joita ed. Koskinen aloitteessaan pyrkii estämään ja eliminoimaan, jotta se ei johtaisi siihen tilanteeseen, joka nyt on nähty tässä. (Puhujan matkapuhelin soi)

Toinen varapuhemies: Kännykkä kiinni!

Puhuja: Arvoisa rouva puhemies! Laiteetaan kännykkä kiinni. Sattuu olemaan tärinäakku, mutta tärisee niin mähdottomasti, ettei tuota viitsi pitkään kuunnella.

Kun itse olen maaseutupaikkakunnalta, en usko ollenkaan, että me edes tällä tavalla saamme asian ratkaistua. Vaikka siellä olisi olemassa

hälytysjärjestelmät, riittäviä systeemejä ei sinne edes saada, koska jos siellä hälyttää, painaa nappia, siellä on suuret toiminta-alueet — mitkä toiminta-alueet poliiseilla mahtaa ollakaan. Se voi viedä aikaa niin, jotta seuraavana päivänä tulevat poliisit, tai menee monta tuntia, kun poliisit tulevat paikalle ja kaikki on ehtinyt jo tapahtua.

Sen takia minä tämän aloitteen yhteydessä, kun luin sitä jo aikaisemmin ja tutustuin siihen, mikä tämän ajatus on, nimenkin kirjoitin aikoinaan, kun ed. Koskinen pyysi. Ajattelin, että pitäisi luoda lisää edellytyksiä myös sille, millä tavalla myyjä yksinään, Siwa-liikkeessä oleva myyjä tai missä hyvänsä kyläkaupassa oleva myyjä, voisi saada jotain kättä pitempää. En tiedä, onko se mahdollista, koska meillähan on olemassa järjestelmiä, on kaasupistooleita, on sähköisiä järjestelmiä, niin että voidaan jonkin verran tainnuttaakin sähkösystemillä. En tiedä, miten ne toimivat. Tuli mieleen, että yksinkertaisesti ketunraudat olisivat tiskin kupeessa vähän sen tyyppisesti, että ne koukkaisivat jätjän kiinni, kun alkaa väkivaltaa harrastaa, ja kun kassa napista painaa, silloin aukeaa jokin mekaniikka, jotta kintut jäävät väliin.

En tiedä, miten tämä ratkaistaan, mutta sinä-lään tämä aloitteena on hyvä. Nyt voisi kysellä niiltä, jotka puolustivat liikeaikalakia niillä argumenteilla, että tämä on kaikkea hyvää. Nyt nähdään, mitä tämä todellisuudessa on, eli siitä on tullut oikeastaan vain kielteisiä seurauksia. En usko, niin kuin väitimme, että raha lisääntyisi sillä, että jatketaan aukioloaikaa. Se ei varmasti ole yhtään lisännyt myyntiä ihmeemmin tai selviytymistä myymälässä, päinvastoin. Se on aiheuttanut jonkin verran lisäkustannusta ja tammöisiä asioita, että nyt liikkeet joutuvat hankkimaan turvajärjestelmiä. Se tekee lisäkustannusta sitä kautta. Silloin me penäsimme, että näin tulee tapahtumaan.

Mutta ehdottomasti olen sitä mieltä, että ovat tärkeitä ne ed. Koskinen esittämät asiat, jotta koulutus on tärkeä, koska psykologia on tärkeä: miten saada tällainen ryöstäjä käyttäytymään siten, jotta pahimmat väkivallanteot eivät toteudu. Jos huonosti käyttäytyy, se voi johtaa hyvin-kin pahoihin seuraamuksiin. Toinen asia on se, että nämä turvalaitteet, ovatpa ne ketunrautoja tai muita, saadaan toimimaan siten, jotta se ihminen, joka siinä on, jotenkin jää kiikkiin siinä hommassa, koska ainakaan kiteeläisessä periferiassa ei poliisi tule ihan heti, vaikka myyjä painaisi minkälaisista nappia.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! En ryhdy ed. Lahtelan tapaan mietiskelemään, minkälaiset raudat pitää olla turvalaitteina. Saattaa olla, että karhunrautojakin joskus tarvittaisiin, mikäli työntekijöitten turvallisuus haluttaisiin taata tai saada koirarit kiinni. Mutta itse asiassa ihan vakavasti puhuen ed. M. Koskisen tekemä aloite on vakavasta asiasta tehty, ja ainakin niiden yhteydenottojen perusteella, joita meikäläiseenkin on otettu vuosien varrella, tämä koetaan melkoisena kysymyksenä liike-elämän piirissä.

Kun on heitetty ajatuksia useamman työntekijän mahdollisuudesta tai vaatimuksia siitä, se ei varmasti tule toteutumaan missään tapauksessa. Tätä kautta tätä asiaa ei saada kuntoon. Se on monen nakkikioskin ja monen muunkin loppu, jos me lainsäädännöllä lähtisimme siitä, että turvasyitten takia, tärkeitten syitten takia sinänsä, pitää henkilökuntaa lisätä. Näinhän se ei tietenkään toimi. On aivan selvää, että myöskin virkavallan mahdollisuus hoitaa tällainen asia kuntoon niin, ettei siellä pääse tapahtumaan mitään, on täysin mahdoton ajatus, mikä se sitten onkaan.

Ed. Koskinen otti mielestäni yhden ihan tärkeän asian puheenvuorossaan esille eli alkoholilainsäädännön vapautumiskysymyksen. Kyllä kai todella lienee näin, että tämä on ollut osaltaan vaikuttamassa väkivaltatekojen lisääntymiseen, mitä on tapahtunut. Yllättävää sinänsä, että 90-luvun alkupuolelta lähtien tähän päivään saakka määrällisesti nämä nyt eivät niin kauheasti ole lisääntyneet paitsi 18—20-vuotiaitten ikäryhmän osalta, mutta raastuminenhan on todella ollut kamalaa luettavaa. Meillä on käytössä nyt vuoden 97 loppuun saakka tilastot. Sen jälkeen ei varsinaisia tilastoja kai vielä oikein ole, mutta viime vuosi oli kamala siihen suuntaan, nämä tapaukset lisääntyivät räjähdysmäisesti. On erittäin hyvä, että tästä asiasta ruvetaan keskustelemaan ja hakemaan keinoja, millä tämä asia saataisiin hoidettua.

Ed. Sasi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. P a r t a n e n : Rouva puhemies! Ed. Mähönen vei jo osan siitä, mitä aion sanoa. Henkilökunnan lisäämisellä yhden henkilön yrityksessä ei päästä eteenpäin. Toinen kysymys on, kun puhutaan turvallisuudesta. Siihen voidaan liittää osana se, minkälainen vastuu tulee alalla tai koko yhteisöllä tai yhteiskunnalla olla erilaisten järjes-

telmien kustantamisesta. Hälytysvehkeethän eivät ole kalliita, niissä ei nyt ole mitään, mutta työnantajan velvollisuuksiin tulee kuulua järjestää työpaikka niin, että se on tekijälleen turvallinen, olkoon se kauppaliike tai nakkikioski tai jokin muu hampurilaiskioski, mikä iltaisin ja öisin on auki. Näitä on tuhansia tässä maassa muitakin, minä en puhu nyt kauppaliikkeistä. Ne ovat niitä pieniä nakkikioskeja ja tavallisia kioskeja, jotka ovat myöhään auki. Yhteiskunta on velvollinen järjestämään poliisin kautta, tai jos ei, sitten erilaisin laitehankinnoin ottamaan osaa siihen. Tämä on varmaan uuden aloitteen paikka uuden eduskunnan aikana. Ehkä sitä katsantoa pitää laajentaakin, millä tavalla tähän päästään.

Vielä pari sanaa aukioloaikoihin. Juuri edustajaverueille sanoin, että tapasin perjantaina junassa kotiin mennessäni muutaman K-kauppiaan, joka oli ollut täällä koulutuksessa. Oli neljä tuntia aikaa junassa keskustella heidän kanssaan. Aukioloaikojen pidentäminen myös tässä asiassa on tuottanut ongelmia. Myös viittaan muihin ongelmiin, joihin ed. Lahtela viittasi.

Tähänkin varmaan joudutaan seuraavalla kaudella palaamaan. Tulee nähtävästi vielä vaapampia virtauksia ja esityksiä.

Ed. M. K o s k i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Mähönen ja ed. Partanen toivat esille sen, että on aika utopistinen esitys se, että useampi työntekijä palkattaisiin. Se varmaan onkin näin, koska tämä lakialoite koskee kaikkia ammattialoja. Ei se ole pelkästään kauppa- ja ravintola-ala, vaan se voi olla postinkantaja tai turvapalvelussa oleva henkilö, joka valvoo erinäisiä kohteita.

Mutta sen verran minä halusin sanoa, että esimerkiksi Ruokamarkkinat Osakeyhtiö on jo itse tehnyt periaatepäätöksen eli siellä työskennellään aina kaksi työntekijää yhdessä. Se on lähtenyt siitä, että ei ole tarvittu mitään lakeja eikä muita vaan työnantaja on lähtenyt toteuttamaan sitä, että ei ole yksintyöskentelyä.

Ihan aukioloajoista. Tosiaan minulle ainakin on tullut esille se, että aukioloajan laajennus iltaan oli huono. Toinen, mistä on paljon tullut ilmoituksia, on se, että ravintola-alalla pubit ovat yöllä kello 2:een asti auki ja sitten ravintolat vielä kello 4:ään asti. Se koetaan ravintolahenkilökunnan taholta aika suurena ongelmana, kun myös on niin, että voi olla henkilö, joka menee yöllä kello 12 tai kello 00 töihin ja on neljä tuntia työssä 4:ään asti yöllä. Se on aivan kohtuuton tilanne, että menee yöllä töihin ja 4:n aikaan yöllä pääsee

sieltä pois, on osa-aikaisesti sen neljä tuntia siellä ihan keskellä yötä.

On paljon tällaisia ongelmia, jotka liittyvät tähän asiaan. Yksintyöskentelyyn liittyvä kritiikki on sillä lailla totta, että emme me kaikkiin paikkoihin varmaan saa niin paljon henkilökuntaa. Tässä lukeekin se, että ainakin turvajärjestelyjen pitäisi olla mahdollisimman hyvät, että kukaan ei joudu olemaan turvattomassa tilanteessa ilman mitään hälytysnappuloita tai mitään muita ympäriellä.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Marjaana Koskisen aloite on ihan hyvä ja kiva, kun hän ilmoittaa perustelutkin: liberalisointuminen ja aukiolo.

Ed. Lahtela mainitsi turvavälineistä, kaasupistooleista ja ketunraudoista jne. Varmaan olisivat ihan hyviä asioita, mutta se ei ole itsestään selvää ollenkaan, että saa luvan näitä käyttää.

Aloitteessa esitetään, että pitäisi olla henkilökuntaa enemmän ja varsinkin iltaisin. Se on äärettömän tarpeen. Ei siellä itsekseen ja yömyöhällä mistään apua saa.

Tiedän, että todella niin paljon pelkoa myös on, että joku ihminen on jopa joutunut jättämään työpaikkansa, kun ei kestä, kun jatkuvasti joutuu kutsumaan viranomaisia avukseen näissä asioissa.

Aloite olisi kannatettava, mutta valitettavasti emme kerkiä enää käsitellä tätä.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Yleensä, kun me käsittelemme lähes missä tahansa asioita, me puutummme vain ihan siihen ongelmaan, joka on jo olemassa. Kovin harvoin me rupeamme miettimään, minkä takia joku ongelma on olemassa. Minkä takia ihmiset ovat väkivaltaisia, mikä takia he käyttäytyvät niin kuin käyttäytyvät väkivaltaisesti, ryöstelevät ja potkivat mummoja ja kaikkea muuta tällaista?

Eräs kysymys, joka tämmöisen asian yhteydessä, kun puhutaan syistä, tulee mieleen aina, on se, mikä meidän väkivaltavihteemme tila tänä päivänä Suomessa on: tv:ssä, lasten tietokonepeleissä, myytävissä videoissa, vuokrattavissa videoissa. Se on kammottavaa.

Eduskunta sääti viime vuoden syksyllä tämän vuoden alussa voimaan tulleen lain, jossa puututaan tv-väkivaltaohjelmiin. Niissä piti olla merkinnät, ettei alle 16-vuotiaat pääse niitä näkemään. Niitä pitää esittää kello 21:n jälkeen. Mutta se jäi pahasti kesken. Meillä ei puututtu lainkaan tv-pelien kohtaloon, joita lapset pelaavat

pitkin yökausia, joissa on potkimista, pelkkää väkivaltaa, ryöstämistä jne.

Tulevalla eduskuntakaudella on erittäin vakava tehtävä vielä tarkastella tv- ja radiolupaa, jonka pitää sisältää myös nämä tietokonepelivihteet, mitkä kaikki on. Minä uskoisin, että myös tätä kautta, tutustumalla niihin syihin, miksi me käyttäydymme tällä tavoin kuin käytäydymme toista ihmistä tai toisen omaisuutta kohtaan, ratkaisut varmasti löytyvät hyvin syvältä ja monimuotoisesti.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Edustajatoveri Mähönen tässä vierellä puhui hyvin hyvää ja syvää asiaa.

Meillä on sillä tavalla tässä tapahtunut, jos katsoo turvajärjestelmiä ja yhteiskunnan kehitystä, jotta nythän pankkeihin on hankittu aika hyvät järjestelmät ja nyt sitten pankkiryöstöt ilmeisesti, uskon niin, ainakin kevyemmät ryöstöt vähenevät, koska siellä kiinnijäämisriski on iso. Sitten, kun kuitenkin rikollisia on ja rahasta on puutetta — aikaisemmin puhuttiin huumeista, se todennäköisesti on yksi semmoinen motiivi, miksi tarvitaan rahaa paljon ja helpoilla konsteilla — niin nyt pikkukaupat ovat kohteena, kioskit, aniskelupaikat, ja sen takia niihin pitää saada tämmöisiä järjestelmiä.

Heitin vähän herjana tuolla ketunraudat, mutta jotain uusia systeemejä sinne pitäisi kehittää, koska niin kuin totesin, minä en usko, että virkavalta niin nopeasti ennättää paikalle. Jos olisi toinen ihminen siinä, se on jo hyvä asia. Mitkään hälytysjärjestelmät, sireenit, eivät siinä välttämättä auta, vaan ihminen pystyy, kuka haluaa, siitä ottamaan kassan ja mahdollisesti tekemään väkivaltaa.

Uskoisin näin, että nyt kun saadaan nämä turvallisiksi, niin seuraava vaihe, mihin rikolliset iskevät, on sitten kadulla, koska sitten ei enää jää vaihtoehtoja. Kun saadaan nämä turvallisiksi, niin sitten väkivalta menee kadulle ja sitten ovat ihmisten lompakot ja käsilaukut ja autot yhä enemmän vaarassa. Emme me voi kaikkea estää, mutta kaikkeen voidaan saada helpotusta. Sitten pitää huomata, että meidän lainsäädäntömme, vaikkapa kauppojen aukioloaikalaki, se on väärässä, tekee tämän ongelman.

Ed. M. K o s k i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt keskustellaan yhteiskunnan turvattomuudesta, tietenkin tämä lakialoite on pitkälti sieltä myös lähtenyt, niin haluan vain muistuttaa, että tänään on juuri uutisissa kerrot-

tu, että esimerkiksi toimeentulotukimenot ovat kuntien kohdalta pienentyneet. Kyllähän se tiedetään tarkkaan, keneltä se markkamäärä on pois eli se on toimeentulotukiasiakkaalta, kun toimeentulotukea on heikennetty noin 150 miljoonaa markkaa tämän hallituskauden aikana. On tullut asumiskulujen 7 prosentin omavastuu jne. Tuloterot ovat kasvaneet ja tietenkin yhteiskunnallinen rauhattomuus myös sitä kautta on lisääntynyt, plus sitten tietenkin nämä aukiolojen laajennukset ja alkoholilainsäädännön liberalisoituminen.

Haluan tässä yhteydessä vielä muistuttaa siitä, että tämän eduskuntakauden aikana olen tehnyt kaksi yli sadan nimen lakialoitetta eikä kumpakaan ole käsitelty. Toivoisin, että jossain vaiheessa näistä pelisäännöistä käytäisiin keskustelua täällä eduskunnassakin tai ainakin puhemiesneuvostossa, että jos tehdään sellaisia lakialoituksia, joissa on suuri määrä edustajien allekirjoituksia, valiokunnat myös tosissaan ottaisivat ne käsittelyyn, etteivät ne hautautuisi sinne valiokunnan hyllyihin. Se tuntuu aika turhautavalta, jos tehdään ihan tosissaan sitä työtä. Nämä ovat tietty ihan hyviä keskusteluja, mitä me täällä salissa käymme. Tämä lakialoite tosiaan raukeaa nyt sitten, kun meidän aikamme loppuu kesken. Mutta tulevaisuuden varalle se, että tosissaan me kaikki näitä aloitteita teemme.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Minä en oikein jaksanut aivan seurata ed. M. Koskisen toimeentulotukikysymystä. Se saattaa välillisesti liittyä kyllä tähän, mutta ajatus, että toimeentulotuen tarve, vai miten tämä äsken tv-uutisissa lausuttiin, on vähentynyt tässä vaiheessa, nyt viime vuoden aikana tai nyt aivan pian, ei välttämättä tietenkään johdu siitä, että toimeentulotukimäärärahoja on vähennetty, vaan olisiko kenties parantuvalla työllisyydellä jotain tämän kanssa tekemistä. Näin päin minä ymmärsin sen asian.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Toimeentulotuen tarpeen väheneminen on hallituspuolueiden propagandaa näin vaalien alla.

Mitä tulee itse asiaan ja siihen, että lakialoitteet jäävät tuonne valiokuntien paperipinoihin kellastumaan, jota ilmaisua olen käyttänyt itskin, niin täällä eduskunnassa on yksi ongelma. Minulla on sellainen käsitys, että lakivaliokunnasta lähetettäisiin kaikki lakialoitteet asianomaiseen ministeriöön, tässä tapauksessa oikeusministeriöön, jossa niitä asioita sitten, jos on

viitettä, tutkittaisiin ja katsottaisiin, löytyykö siellä sellaisia virikkeitä, jotka olisi lainsäädännössä otettava huomioon.

Esimerkiksi minä, kun olen tehnyt lakialoitetta tässä loppuaikana paljon, huolehdin siitä, että jokainen lakialoite menee ministeriöön. En minä niin tyhmä ole, että minä uskon, että siellä suuressa raadissa luetaan, mutta saattaa olla, että niitä luetaankin ja katsotaan, löytyykö niistä jotakin sellaista vinkkiä, jota voitaisiin sielläpäin käyttää.

Sen pitäisi olla koko eduskunnan tahto ja asia, että kaikki lakialoitteet hylätään tai hyväksytään täällä, ja nimenomaan ne, jotka hylätään, käytännössä kaikki, lähetettäisiin asianomaiseen ministeriöön, jossa voitaisiin katsoa, minkälaista viestiä eduskunnasta tulee sinne suuntaan. Tämä olisi hyvin tärkeätä, etteivät ne jää sinne paperipinoihin kellastumaan ja unohdu ikuisiksi ajoiksi.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. M. Koskisen filosofiasta, että kun toimeentulotukimenoja on leikattu, se on lisännyt tapahtumia. En tiedä, voi niinkin olla. Jos ajattelee ryöstäjien taustan, mihin he sitä rahaa tarvitsevat, niin välttämättä en usko, että he hakevat sitä esimerkiksi lapsen ruokkimiseen tai itse leivän ostoon, vaan kyllä se enemmän menee todennäköisesti johonkin muuhun. Se menee alkoholiin, mahdollisesti huumeisiin, kaikkeen tällaiseen. Se vanhan ajan sellainen kunnan ryöstäjä, joka haki lapsilleen ruokaa, ei niin paha ryöstäjä ollutkaan, koska se haki puutteeseen. Minä luulen, että vielä tänä päivänä kuitenkin itse se perustoimeentulo tulee toimeentulotuen kautta. Sillä sen leivän varmasti saa. En usko, että kassojen ryöstäjät edes asuntovelkoihin hakevat niitä rahoja, että voi maksaa asuntovelan. Todennäköisesti heillä ei ole sellaista motiivia siinä olemassa. En tiedä.

Se olisikin hyvä tutkimuksen kohde. Meillä kun niitä yliopistoja on hirveän paljon ja viisaita tutkijoita ja kaikkia näitä rahoja käytetään, tässä olisi sellainen tutkimuksen kohde: tehdä selvitys siitä, jotta mikä näiden ryöstäjien sieluntila siinä on ja mihin he hakevat tätä rahaa. Tämä olisikin mielenkiintoinen nähdä.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoro kiinnosti hieman siinä mielessä, kun hän ilmeisesti antoi ymmärtää, että on mahdollista, että täällä tehdyt lakialoitteet jäävät pölyttymään tähän taloon eivätkä saavuta ministeriötä. Ed. Aittoniemi varmasti pitkäai-

kaisena valtiomiehenä tietää tämän asian paremmin. Olisinkin kiinnostunut kuulemaan, onko ylipääntensä meidän valtiosääntöme taikka eduskunnan pelisääntöjen mukaan mahdollista, että virkamiehet voivat jättää aloitteet tänne. Tämä olisi aika kamala tilanne, jos lakialoitteen tekijä tai sen kannattajat joutuvat vielä vahtimaan sitten myöhemmässäkin vaiheessa, että tämä varmasti menee asianomaiseen käsittelyyn ministeriöön. Minä en toivo, että tämä paperi ainakaan jäisi pölyttymään tähän, vaan tämä saisi asiallisen käsittelyn jatkossa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan.

18) Lakialoite laiksi rikosvahinkojen korvaamiseksi valtion varoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Lakialoite 205/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

19) Lakialoite laiksi holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 206/1998 vp (Sulo Aittoniemi /kesk)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tämä istuva eduskunta päätti lain holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä ja siinä yhteydessä päätettiin, että jos kunta ei näistä

huolehdi, holhoustoimen toimittaminen voidaan antaa myöskin yksityisille tai julkisille yhteisöille. Sosiaali- ja terveystieteiden lausui, että niitä ei pidä antaa uskonnolliselle ja elämäntutkimukselliseen yhdistykselle, mutta siitä huolimatta lakivaliokunnan esityksestä näin täällä tapahtui, ja nyt kaikki uskonnolliset ja elämäntutkimukselliset yhdistykset voivat tällaisia holhoustoimen edunvalvontapalveluita tarjota.

Minä en sitä sano, kunnon uskovaiset yhdistykset ja kirkolliset yhdistykset toki sopivat, mutta sitten kun tämä sanamuoto on niin kovin laaja, niin kaikenlaiset hihhulijärjestöt, joiden tarkoituksena on vain vanhuksilta kerätä itselleen rahaa, niin kuin tiedetään nämä mitä on tapahtunut, näitä voidaan antaa myöskin sellaisille yhteisöille. Nyt oikeastaan tämän lakialoitteen muodossa toistan lakivaliokunnassa ja täällä eduskunnassa tekemäni ehdotuksen siitä, että uskonnolliset ja elämäntutkimukselliset yhdistykset poistetaan siitä listasta, jotka saavat tarjota tällaisia holhoustoimen palveluita, siis holhoojapalveluita, koska ne ovat joka tapauksessa sellaisia, että niissä on aina se vaara, että vanhusten ja holhottavien rahat menevät kokonaan eri tarkoitukseen, mihin ne on tarkoitettu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 21.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen